

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

ALEŠ FEISTINGER

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Aleš Feistinger

AFGHÁNISTÁN V „PŘELOMOVÉM ROCE“ 2014

A ZÁJMY OKOLNÍCH STÁTŮ

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Aleš Feistinger**

Vedoucí práce: **PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2015**

Bibliografický záznam

FEISTINGER, Aleš. *Afghánistán v "přelomovém roce" 2014 a zájmy okolních států*. Praha, 2015. 39 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

Abstrakt

Tato práce se zaměřuje na "přelomový rok" 2014 v Afghánistánu. Předpokládá, že signifikantní změny v politice jednoho státu by měly ovlivnit přístup okolních zemí a jejich zahraniční politiky a spolupráce. Nejprve jsou tedy prozkoumány změny, které se v Afghánistánu v tomto roce udály a které byly silně vnímány světovým společenstvím - prezidentské volby a podpis strategických smluv s USA a NATO. Studie nepopisuje pouze tyto události, zaměřuje se i na možné efekty a signály, které tyto události vyslaly do zahraničí. Následně je zhodnocen stav afghánských problémů ke konci roku 2014. Práce následně hledá důležité změny v zahraniční spolupráci sousedních zemí (a důležitých regionálních aktérů) s Afghánistánem. Monitoruje dlouhodobé trendy takové spolupráce a zaměřuje se i na bezpečnostní rizika s tím, že čím více se tyto trendy změnilo, tím významnější byly změny v Afghánistánu pro mezinárodní dění.

Abstract

This research paper focuses on "abrupt changes" in Afghanistan during 2014. It argues that very important changes in one states policy should affect also approach of other countries. First, it inspects the two major events - the presidential election and the signing of both Bilateral Strategic Agreement and Agreement on Status of Military forces with NATO. The study is not only describing those issues, but also outlines the possible effect and signals for other countries. The paper then concludes the state of Afghanistan by the end of 2014. In second part, the study explores the major changes in foreign cooperation of neighboring countries and regional key players with Afghanistan. The study monitors long-term trends in their cooperation with Afghanistan and focuses also on security issues. The more these trends have changed, the more the Afghan events affected international relations.

Klíčová slova

Afgánistán, volby, mezinárodní, spolupráce, projekt, rozvoj, vztahy, Pákistán, Írán, Turkmenistán, Čína, Rusko, Indie, 2014

Keywords

Afghanistan, elections, international, cooperation, project, development, relations, Pakistan, Iran, China, Turkmenistan, Russia, India, 2014

Rozsah práce: 65 310 znaků (36 normostran)

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 5. 5. 2015

Aleš Feistinger

„Klasická koncepce suverénního státu selhává v prostoru dnešního Afghánistánu už několik století. O to větší vliv na dění v zemi mají jeho sousedé.“

- Nik Hynek, Jan Eichler a Lubomír Majerník. *Konflikt a obnova v Afghánistánu: Kontext, prostředí a zájmy*. Praha, IIR, 2012. Strana 47.

„Náš národ je nyní lapen do sítě, utkané našimi sousedy a cizinci s pomocí několika mála [Afghánců]. Ale přijde čas, kdy se Afghánský lid dostane ke slovu a společně se vlastním tempem vydá po vlastní cestě.“

- Abdul Salam Zajíf. *My Life with the Taliban*. New York, Columbia University Press, 2010. Strana 227.

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svojí těhotné manželce za trpělivost, vedoucímu práce, Dr. Horákovi za trpělivost a pomoc při psaní práce, a garantovi studia, Doc. Vykoukalovi za trpělivost, pomoc a trefné rady během celého studia.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Aleš Feistinger

E-mail:

a.feistinger@gmail.com

Semestr:

4.

Akademický rok:

2014/2015

Název práce:

Afghánistán v „přelomovém roce“ 2014 a zájmy okolních států

Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok):

4. semestr, 2015

Vedoucí bakalářského semináře:

doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.

Vedoucí práce (není povinné):

PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek):

Afghánistán leží na strategické pozici, díky které silně ovlivňuje regionální a někdy i světové dění již od 19. století. V současné době je zmitán chudobou a nestabilitou, s jejichž řešením pomáhají mezinárodní koaliční jednotky. V roce 2014 došlo v Afghánistánu k prezidentským volbám a podpisu asociačních dohod, které mohou ovlivnit regionální i mezinárodní vztahy.

Předpokládaný cíl (5 řádek):

Cílem práce je prozkoumat dvě nejdůležitější události s mezinárodním přesahem, které se v Afghánistánu udály během roku 2014, tedy prezidentské volby a podpis asociačních dohod. Následně by pak měla práce zhodnotit důležitost těchto událostí, a to analýzou změn v mezinárodních vztazích okolních zemí, neboť nastal-li v Afghánistánu nějaký zásadní obrat, ať už v rovině politické či bezpečnostní, zákonitě se to musí projevit na zahraniční politice těchto států.

Základní charakteristika tématu (10 řádek):

Práce předkládá čtenáři analýzu voleb, ve které popisuje jejich důležitost, průběh, výsledky i potencionální záměry některých aktérů; bylo by totiž nesprávné se domnívat, že ono ovlivňování světového dění provádí Afghánistán jako jediná, samostatná entita. V části, zabývající se podpisy asociačních dohod předkládá jejich stručnou historii, přičemž zkoumá i jejich podobu a důležitost pro další vývoj, opět s dalšími mezinárodními aktéry. Konečně pak práce zasazuje obě tyto události do mezinárodního dění v roce 2014. Následná analýza přístupu jednotlivých zemí zahrnuje popis jejich dosavadního přístupu k Afghánistánu a monitoruje případné změny. Právě z těchto změn přístupu sousedních zemí a dalších partnerů práce usuzuje na signifikantnost afghánských změn.

Předpokládaná struktura práce (10 řádek):

Struktura práce je přizpůsobena jednotlivým oblastem výzkumu. V první kapitole zkoumá obě "přelomové" události, tedy volby a podpisy dohod. Věnuje se rovněž jejich mezinárodnímu přesahu a stavu Afghánistánu v roce 2014 i s popisem jeho problémů. Ve druhé kapitole pak práce analyzuje spolupráci se zkoumanými státy, tedy Turkmenistánem, Íránem, Pákistánem, Čínou, Indií, Ruskem, Tádžikistánem a Uzbekistánem. V těchto jednotlivých analýzách posuzuje změny dosavadního směřování jejich kooperace s Afghánistánem, ale rovněž změny v bezpečnostní politice. V závěru jsou pak jednotlivé poznatky sloučeny a je vyvozen závěr o důležitosti změn v Afghánistánu během roku 2014, silně vnímaných mezinárodním společenstvím.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Práce při popisu událostí vychází ze znalosti jednotlivých událostí. Ty jsou odkazovány jednotlivými články z afghánských či renomovaných zahraničních médií (Tolo News, Pahjwok, Reuters...) V práci jsou použity rovněž analýzy či komentáře k jednotlivým událostem a mezinárodním vztahům; z důvodu aktuálnosti se jedná spíše o kratší stati, dostupné z internetu, než ucelené monografie, zejména z Central Asia – The Caucasus Institute ve Washingtonu, The Silk Road Reporters, Eurasia.org či Mezinárodní politiky. Dále se v práci objevují výstupy analytických organizací jako Defenceone, Afghan Analyst či Oxford Analytica. Jako teoretická východiska nelze nezpomenout knihy Vogelsang Willem. Dějiny Afghánistánu. Grada Publishing, 2010, Praha; Hynek Nik, Eichler Jan, Majerník Lubomír. Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy. Ústav mezinárodních vztahů, 2012, Praha či zprávy, publikované organizací Spojených národů.

Podpis studenta a datum

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí bakalářského semináře

Garant oboru

Obsah

OBSAH.....	1
ÚVOD.....	2
1. UDÁLOSTI V AFGHÁNISTÁNU, JEHO SIGNÁLY DO SVĚTA	4
1.1. PREZIDENTSKÉ VOLBY	4
1.1.1. <i>Průběh voleb</i>	6
1.1.1. <i>Mezinárodní rozměr</i>	8
1.2. PODPIS ASOCIAČNÍCH DOHOD	10
1.2.1. <i>Mezinárodní rozměr</i>	12
1.3. STAV AFGHÁNISTÁNU V „PŘELOMOVÉM ROCE“	13
1.3.1. <i>Vláda</i>	13
1.3.2. <i>Povstalci, vymahatelnost práva</i>	14
2. ZÁJMY STÁTNÍCH AKTÉRŮ V AFGHÁNISTÁNU	17
2.1. TURKMENISTÁN.....	18
2.2. ÍRÁN	20
2.3. PÁKISTÁN.....	21
2.4. INDIE	23
2.5. RUSKO	26
2.6. TÁDŽIKISTÁN, UZBEKISTÁN	27
ZÁVĚR.....	29
SUMMARY	31
POUŽITÁ LITERATURA.....	33
ONLINE.....	34
SEZNAM ZKRATEK.....	39

Úvod

Afghánistán je země, která se nachází v centru střetu mocností, ovlivňovaná svými sousedy. V roce 2014 došlo v této zemi k několika symbolickým událostem, zejména prezidentským volbám a ukončení mise ISAF. Tyto by měly do jisté míry být završením snah, na jejichž konci je svobodný a demokratický Afghánistán a jsou natolik klíčové, že by měly ovlivňovat jak afghánskou zahraniční politiku, tak přístup okolních států ke svému sousedovi. Cílem této práce je analyzovat, jaké signály vyslal Afghánistán do světa v roce 2014 a jak na tyto případné změny reagovaly okolní státy. Důvodem výběru tohoto tématu je snaha o syntézu a ucelení dané problematiky – mnoho studií se zabývá buď zájmy jednotlivých zemí, nebo hledáním teoretických východisek Afghánistánu, zatímco účelem této studie je prozkoumat reálný stav v roce 2014 a to, jak byl tento ovlivněn oněmi přelomovými událostmi. Práce se tedy zabývá otázkou, nakolik se „přelomový rok“ promítl do zahraniční politiky okolních států. Realnost je možná i bez znalosti tajných smluv a dodatků a to ve světle behavioralistického přístupu – pokud je možné přímo pozorovat účast a snahy zainteresovaných států, lze rovněž vytušit příčiny a cíle jejich jednání, neboť jednají bezpochyby racionálně – jejich postup je však nutno kombinovat s dalšími faktory, v souladu s teorií her, respektive „herních sad“. Afghánistán není jediným územím, na kterém se zájmy a úsilí jednotlivých států střetává a mnohdy právě tyto „okolní“ vztahy určují i vývoj účasti dané země v Afghánistánu a naopak.

Jedná se tedy o jakousi funkcionální analýzu, neboť zkoumá zapojení jednotlivých států v Afghánistánu a analyzuje míru i účel takové účasti. Zkoumá rovněž kompatibilitu současného vývoje Afghánistánu a národních zájmů vybraných států, dále pak jejich změnu, která by ukazovala na to, že „přelomový rok“ v Afghánistánu byl skutečně signifikantní. Tyto státy nejsou vybrány náhodně; jedná se o sousedy (Írán, Turkmenistán, Uzbekistán, Tádžikistán, Čína, Pákistán) a dále země, které mají reálný důvod se v Afghánistánu angažovat (Indie, Rusko).

K tématu Afghánistánu existuje četná literatura – země je ostatně specifickou oblastí zájmu již od dob sovětské anabáze a zaměřují se na ni jak politici, tak média a rovněž i celé výzkumné ústavy. Co se historie týče, práce vychází zejména z knihy Williama Vogelsanga *Dějiny Afghánistánu* a to i přesto, že obdobné tuzemské publikaci, *Afghánistán* od J. Marka, rozhodně nelze upřít kvalitní zpracování. Vogelsang je v oblasti rovněž uznávaným odborníkem a v zemi strávil několik let.

Zaměření celé práce nesměruje příliš do historie, proto pro její potřeby není nutné kompilovat různé prameny ohledně historie Afghánistánu. Co se týče hodnocení prezidentských voleb a jejich důsledků, nelze nezmínit výsledky Nezávislé volební komise (IEC). Volbám se ovšem věnovaly i další zdroje, například práce nezávislých pozorovatelů a analytických periodik (Oxford Analytica, Afghan Analyst,...), v neposlední řadě i zpravodajské agentury. Práce se snaží obsáhnout každý z těchto pramenů, přičemž hledá rozumný kompromis, neboť nelze postihnout například všechny výstupy z médií. V oblasti teorie směřování Afghánistánu a mezinárodní pomoci pak čerpá z materiálů, vydávaných Institutem Central Asia - Caucasus Institute. Je ovšem nutno dodat, že některé závěry tohoto institutu počítají s nejlepším možným vývojem a zejména proto jsou jejich analýzy použity zejména v teoretické rovině a doplněny dalšími významnými instituty jako Eurasianet; realistický pohled je dále doplněn z článků a dat místních (Pahjwok, Dawn), ale i zahraničních (Foreignpolicy, Reuters) periodik a agentur. Ty byly vybrány zejména z důvodu jejich aktuálnosti, i když studie samozřejmě počítá s tím, že se jedná o zprávy, nikoliv analýzy ani vědecké práce. Články a další akademické práce se v práci objevují i při sledování dlouhodobého směřování vztahů jednotlivých zemí a jejich porovnáváním s případnou změnou v roce 2014. Tyto však mapují případné změny vztahů jen okrajově, neboť jejich autoři sledují jiné výzkumné cíle a otázky, popřípadě zkoumají jejich vývoj jinými metodami. Přesto se však práce snaží vycházet z širokého spektra zdrojů všech zmíněných druhů.

Struktura práce odráží komplexnost výzkumné otázky. V první kapitole jsou představeny největší změny, ke kterým došlo v Afghánistánu v roce 2014 a které mají šanci reálně ovlivnit politiku Afghánistánu, potažmo i zahraniční politiku okolních zemí. Prozkoumány jsou rovněž signály, které tyto události vysílají do světa a stav Afghánistánu v roce 2014. V druhé části se postupně zabývá jednotlivými zeměmi, dlouhodobými trendy jejich spolupráce s Afghánistánem a kvalitativními změnami, které přišly v roce 2014. Tyto změny ovšem není možné kvantitativně změřit například počtem státních návštěv, neboť takové číslo zákonitě vzroste po zvolení nového prezidenta. Práce se tedy zaměřuje na kvalitativní analýzu takových změn. V závěru jsou poznatky shrnuty a je zodpovězena otázka, nakolik dění v Afghánistánu ovlivnilo zahraniční politiku okolních zemí a co to vypovídá o důležitosti takové změny.

1. Události v Afghánistánu, jeho signály do světa

V Afghánistánu došlo v roce 2014 ke dvěma zásadním událostem, které ukazují změnu poměrů. Volby, konané ve druhém a třetím čtvrtletí, demonstrují tranzici moci a nástup nových vůdců. Byly následovány podpisem asociačních dohod se Spojenými Státy (USA) a Severoatlantickou aliancí (NATO), které určují bezpečnostní politiku země na několik let dopředu. Na takto důležité události by měly reagovat i okolní státy, které se jim vhodnou úpravou své zahraniční politiky přizpůsobí tak, aby odrážela nové směřování Afghánistánu. Právě ze zkoumání takové změny tato práce usuzuje důležitost dění v Afghánistánu během roku 2014. Nejprve je ovšem nutné prozkoumat tyto události a zasadit je do mezinárodního kontextu.

1.1. *Prezidentské volby*

Jednou z bezesporu nejpodstatnějších událostí, které se v roce 2014 v Afghánistánu odehrály, byly prezidentské volby. Afghánský prezident má rozsáhlé pravomoci a do jisté míry určuje směřování celé země, včetně její zahraniční politiky, což bylo rovněž patrné v souvislosti s dalšími volbami, které probíhaly paralelně; jednalo se o rady do provinčních (krajských) zastupitelstev a i přesto, že do nich kandidovalo celkem 2360 zástupců, zůstaly tyto (alespoň mimo Afghánistán) v pozadí¹.

Zákony, potřebné k zabezpečení prezidentských voleb byly schváleny 17. července 2013. Volba samotná měla být dvoukolová, s registrací voličů (registrace probíhala od 16. září do 6. října 2013). Datum konání voleb samotných pak bylo určeno na 5. dubna pro první a 14. dubna pro druhé kolo. Vzhledem k pravděpodobným pokusům o ovlivňování voleb či jejich výsledků byla vytvořena Nezávislá volební komise Afghánistánu (International Election Committee - dále jen IEC) a zároveň určeny procedury, jak předcházet podobným incidentům. Po sečtení hlasů na každé volební stanici mělo dojít k unikátnímu označení lístků, jejich kontrole ve volebních centrech a následnému zapečetění a převozu do Národního sčítacího střediska v Kábulu. Tam se vše podruhé vyhodnotilo pomocí dvojité anonymní databáze. V řádném termínu se přihlásilo celkem 27 kandidátů na prezidenta, z nichž IEC 16 vyřadila.

---

¹ FOREIGN POLICY. 27 candidates enter race for Afghanistan's 2014 presidential election. [online] 7.10.2013 [cit. 2015-04-03] Dostupné z: <http://www.foreignpolicy.com/2013/10/07/07/27-candidates-enter-race-for-afghanistans-2014-presidential-election/>

Nejvýznamnějšími kandidáty již od začátku byli Abdulláh Abdulláh a Ašraf Ghání Ahmadzají. Oba umírnění, pro-reformní a možno říci, že i prozápadní.

Dr. Abdulláh pochází ze severní části Afghánistánu, kde se angažoval již při odporu proti sovětské okupaci. Byl rovněž náčelníkem štábu a mluvčím ministerstva obrany za vlády mudžahidů, resp. během občanské války... Po nástupu Tálibánu (dále TB) k moci se navrátil do Pandžšíru, kde se stal poradcem A. Šáha Masúda. Později se angažoval v tzv. Severní Alianci a mezi lety 2001 a 2005 byl i ministrem zahraničních věcí. Již od voleb v roce 2009 tvořil jakousi opozici proti Karzajího politice a jeho strana CCH (Koalice pro změnu a naději, později Národní koalice) byla s 90 z 249 mandátů hlavní demokratickou opozicí v parlamentu.

Ašraf Ghání Ahmadzají, vystudovaný ekonom, se rovněž postavil do opozice. Do volebního klání si ovšem přinášel oproti Abdulláhovi dva hlavní rozdíly; národností byl Paštun, což je (až na výjimky) tradičně vládnoucí etnikum a současně nejpočetnější z afghánských národů (z nichž žádný nemá přes 50% podíl populace²). Zadruhé pak nebyl spojen ani s jedním z komбатantů během občanské války; díky svým studiím a následnému uplatnění ve službách Světové banky v Afghánistánu ani příliš nepobýval. Po operaci Enduring Freedom zastával post ministra financí a dokonce se mohl stát předsedou OSN³.

Jarní prezidentské volby byly s napětím očekávány nejen v Afghánistánu, ale doslova po celém světě. Nejen postava nového prezidenta, ale již samotný průběh mohl ukázat, kam bude země směřovat; zajištění jejich průběhu totiž (na rozdíl od předchozích voleb) zcela spadalo pod afghánskou správu, a to jak z hlediska legitimacy, tak bezpečnosti. Poprvé se tedy měla ukázat schopnost jak afghánských ozbrojených sil, tak vlády (dále ANSF, GIROA) samotné ve větším rozsahu. Současně s tím však nicméně hrozilo, že jedna (nebo obě) ze složek selžou a že tedy může dojít na jedné straně k teroristickým útokům, velké, koordinované ofenzivě povstalců či hromadným pomstám na voličích a ničení volebních míst, na straně druhé pak k napadání legitimacy voleb, machinacím s volebními lístky a další korupcí.

---

² VOGELSANG, Willem. *Dějiny Afghánistánu*. Praha, Grada Publishing, 2010. Překlad Ladislav Stančo. Strany 25, 330.

³ JOHNSON, Jo. Ghani joins race to Succeed Annan, 17. 9. 2006, Financial Times

1.1.1. Průběh voleb

Talibán již dopředu varoval občany před jakoukoliv účastí ve volbách. Podnikal dokonce atentáty na představitele volební komise⁴ a stejně jako při minulých volbách předem odmítal jakýkoliv výsledek s tím, že se jedná pouze o divadlo, jehož výsledek byl již dávno domluven v CIA a Pentagonu⁵. Ostatní organizace se samozřejmě vyjadřovaly v podobném duchu, nicméně Gulbuddin Hekmatyar si již poněkud tradičně a v souladu se svou tradiční snahou o uchopení moci z jakékoliv strany ponechal jakýsi manévrovací prostor, vyznačený právě kandidaturou již zmíněného Hilala.

Před volbami ovšem nezasply ani GIROA a ANSF. Vláda se snažila přesvědčit občany Afghánistánu, že jde o jedinečnou možnost zvolit si vlastní budoucnost a jednoznačně se vymezit proti TB. V tom samozřejmě pomáhali jak jednotliví kandidáti, tak mezinárodní organizace, které se celkově zasazovaly o zvýšení informovanosti během voleb a navýšení počtu volících žen.

Povstalecké síly podnikly několik teroristických akcí, z nichž asi nejpatrnější bylo řezání prstů voličů⁶. Samozřejmě proběhlo i několik přímých útoků, nicméně 68 zabitých lidí⁷ je rozhodně lepší výsledek, než o jakém ve svých plamenných vyjádřeních slibovali vůdci extremistů. Dá se tedy hovořit o úspěchu, a to i proto, že minulé prezidentské volby přinesly "nejvyšší počet útoků a forem zastrašování v posledních 15 letech."⁸ Nutno ovšem zmínit, že od té doby počet teroristických aktivit značně narostl, takže 68 obětí je celkově větší počet, než při minulé volbě prezidenta.

Prvního kola se zúčastnilo 6 604 546 voličů, respektive tolik bylo platných hlasů. První až osmý den po skončení voleb se všechny hlasy z 5 972 volebních center

⁴ SHAFIRI, Najib. FOREIGN POLICY. The Taliban's new tactic to derail Afghanistan's Elections. [online] 29. 10. 2013. [cit. 2014-11-05] Dostupné online z: www.southasia.foreginpolicy.com/posts/2013/10/29/the_Taliban_s_new_tactic_to_derail_afghanistans_elections.htm.

⁵ TALIBAN. Notification of Islamic emirate regarding the upcoming election. [Online] 10. 3. 2014 [cit. 2014-11-06]. Oficiální vyjádření "Islámského Emirátu Afghánistán". Dostupné z: www.shahamat-english.com/index.php/paghamoona/42877-notification-of-islamic-emirate-regarding-the-upcoming-elections.htm.

⁶ V Afghánistánu, kde zatím nejsou rozšířeny registry obyvatel nebo spolehlivé jedinečné identifikace, se lidé, kteří již odvolili, označují pomocí barvy nanesené na prst. Barva je jen obtížně smývatelná, což hraje ve prospěch "mstítelů" ze strany povstaleckých sil. Řezání takto modře označených prstů je bohužel průvodním znakem každých voleb, přesná čísla jsou jen obtížně zjistitelná.

⁷ TROFIMOV, Yaroslav. THE WALL STREET JOURNAL. Afghans Turn Out to Vote Despite Taliban Violence. [online] 16. 6. 2014 [cit. 2014-11-30] Dostupné z: <http://www.wsj.com/articles/afghans-turn-out-to-vote-despite-taliban-attacks-which-killed-68-people-1402833350>

⁸ AIHRC-UNAMA. *Společný monitoring politických práv. Prezidentské a provinční volby*, 3. zpráva, 1.8. - 21. 10. 2009.

převážely do Národního sčítacího centra⁹. V nich vyhrál Abdullah Abdullah s 45% hlasů, následován druhým Dr. Ašrafem Gháním Ahmadzajem (s 31,6%) a Zalmayem Rasúlem. Třetí jmenovaný získal 11,4% hlasů a na výsledku těchto tří je možné spočítat, že u ostatních kandidátů se nedá hovořit o větších ziscích. To byl jasný signál, že Afghánistán (alespoň co se voleb týče) míří od konzervatismu směrem k rozvoji; do druhého kola postoupili dva nejreformnější politici.

Ve druhém kole bylo sečteno celkem 7 947 527 hlasů, nicméně vyhlášení výsledků bylo o něco pracnější; po prvním kole vzniklo mnoho pochyb o legitimitě voleb¹⁰, avšak výsledky byly obecně respektovány. Jenomže již při průběhu 2. kola se Abdullah Abdullah (který mimochodem přežil v červenci 2014 pokus o atentát) ohradil proti nestrannosti a nařkl IEC z manipulace s hlasy. Na místě je otázka, jestli měl Abdullah opravdu důvodné podezření na volební podvod nebo prostě střelil do prázdna s tím, že v afghánském prostředí by bylo spíše s podivem, kdyby vše proběhlo podle práva. V té době se totiž začaly projevovat obě z Gháního výhod (národnost a minulost, alespoň pro některé Afghánce); volební kampaň se přiosřila a výjimkou nebyly ani demonstrace na podporu toho či onoho kandidáta. Ghání rovněž udělal šikovnou "rošádu"; na místo viceprezidenta (budoucí spolupracovník, kterého kandidáti vybírají již před svým zvolením) dosadil Abdula Rašida Dostuma, čímž si naklonil početnou minoritu afghánských Uzbeků¹¹.

Ať už tak či onak, ohlášení výsledků, které proběhlo až tři týdny po druhém kole samotném, na nastoleném trendu nic nezměnilo. Pořadí kandidátů se v něm vyměnilo; Ghání získal 56,44% hlasů, Abdulláh (43,56%) odmítl uznat výsledky a požadoval audit i přesto, že na volby dohlížela OSN. Davy jeho příznivců se denně vydávaly na demonstrace a jakákoliv dohoda se zdála býti v nedohlednu. Nepomohly ani četné schůzky obou kandidátů (mnohdy přes prostředníky), ani mezinárodní tlak. Do Afghánistánu se dokonce vydal americký ministr zahraničí John Kerry, aby se setkal s oběma kandidáty. Ani tato schůzka však (alespoň oficiálně) nepřinesla žádný konsenzus

⁹ IEC. Results of 5,972 polling centers currently being processed at the National Tally Center. [online] 19. 4. 2014 [cit. 2014-11-26] Dostupné například z: <http://www.pajhwok.com/en/2014/04/19/iec-press-release-results-5972-polling-centers-currently-being-processed-national-tally-c>.

¹⁰ GHANIZADA, KHAAMA PRESS. EU Observers wants review of votes in 6000 polling stations. [online] 3. 7. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: www.khaama.com/eu-observers-wants-review-of-votes-in-6000-polling-stations-6343

¹¹ Uzbekové takto "vysoký" post ještě nezastávali. Pokud bychom Paštuny vnímali jako "vládce", pak Tádžikové budou druzí v pořadí. Jenomže nominováním tádžického vicepremiéra by Ghani příliš nových voličů nezískal - jde již o jakýsi zvyk. Svou volbou maršála Dostuma (který je asi nejvýše postaveným Uzbekem ve státní správě a de facto kontroluje uzbeckou menšinu) tak rozšířil počet svých přívrženců.

a Afghánistánu tak hrozilo bezvládí (i přesto, že inaugurace prezidenta byla odsunuta až na září, tedy po dokončení auditu) a ohrožen byl i potřebný podpis nových strategických dohod. Tváří v tvář všem těmto možnostem se oba kandidáti (s přispěním dosluhujícího H. Karzáje) nakonec dohodli. Dne 19. září 2014 zveřejnila kontrolní komise zprávu z auditu voleb, které měly proběhnout víceméně v pořádku¹², a o pět hodin později uzavřeli smlouvu o sdílení moci. Prezidentem se tak měl stát Ghání, nicméně pro Abdulláha byla vytvořena pozice "Chief Executive Officer". Ten mimo jiné předsedá radě ministrů a doporučuje ministry, jedná se tedy o jakéhosi "výkonného premiéra".

1.1.1. Mezinárodní rozměr

Celá volba prezidenta a následný výsledek vyslaly nejen dovnitř, ale i vně Afghánistánu několik důležitých vzkazů, z nichž některé jsou patrnější a jiné méně. Asi nejmarkantnějším prvkem voleb byla jejich bezpečnost. I přes enormní vypětí, které ANSF stálo zajištění hladkého průběhu voleb, se tato snaha vyplatila. Jejich práce byla vyzdvižována doma¹³, v zahraničí¹⁴, a o jejím překvapivě dobrém fungování se zmiňuje i nezávislý pozorovatel Bose Srinjoy¹⁵. I když počet útoků ve volební dny vzrostl, nejednalo se o tak skokový nárůst, jako při minulých volbách. Ukázalo se tak, že proces předávání odpovědnosti pokračuje zdárně a Afghánci jsou schopni (i když s extrémním nasazením a souběžně probíhajícími operacemi ISAF, které například pomáhaly i s převozem volebních lístků¹⁶) střežit své vnitřní území. Je sice možné namítat, že na základě jedné akce nelze dělat konečné závěry a významná je zejména dlouhodobá udržitelnost takové operability (zejména pokud budou bezpečnostním složkám chybět finance na platy zaměstnanců a podobně), zajištění voleb ukazuje alespoň fakt, že je možné toto zvládnout.

¹² I přes to, že některá volební centra byla vyřazena, většina volby proběhla dle kritérií, zvolených IEC. Zdroj: IEC. Runoff Audit. [online] [cit. 2014-11-25] Dostupné z: www.iec.org.af/runoff-audit

Legitimita IEC je pak otázkou samou o sobě, ovšem obecně je uznávána. Viz např. SRINJOY, Bose. An Election Observer's View and Appraisal of the 2014 Afghan Electons.

¹³ Například TOLO NEWS. Election 2014. [online] 30. 9. 2014 [cit. 2014-11-26] Dostupné z: www.tolonews.com/election-2014?lang=en

¹⁴ UN. Security Council Press Statement on Afghanistan Election. [online] 21. 9. 2014 [cit. 2014-11-28] Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2014/sc11572.doc.htm>

¹⁵ SRINJOY, Bose. An Election Observer's View and Appraisal of the 2014 Afghan Electons. In: *Journal of Eastam European and Central Asian Research*, Vol. 2, No. 1 (2015). Strana 8.

¹⁶ SRINJOY, Bose a IBRAHIMI, Niamat. SOUTH ASIA FOREGIN POLICY. Why Afghanistans National Unity Government is Risky. [online] 22. 7. 2014 [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: southasia.foreginpolicy.com/posts/2014/07/22/why_afghanistans_national_unity_government_is_risky,

Zůstává samozřejmě otázkou, nakolik bylo přepočítávání hlasů a následný audit zmanipulovaný. Legitimita voleb ostatně zůstává otázkou; ovlivněny byly minimálně zmateností volebních komisařů a nepřílišným vyžadováním pravidel, jak uvádí například již zmíněná zpráva Bose Srinjoye¹⁷. Ta dále předkládá další problémy, jako náhlý nárůst voličů, podivně zakulacené počty hlasů a špatné nakládání s volebními lístky a celkovou špatnou prací IEC¹⁸. V souvislosti s tím, že audit byl ukončen ve stejný den a se stejným výsledkem jako dohoda obou soupeřů, se celá prezidentská volba může jevit jako zmanipulovaná fraška. Toho si všímá i Srinjoy, když uzavírá: *"...OSN se zaměřila na krátkodobý dopad voleb, namísto řešení zakořeněných problémů. To je podepřeno změnou postoje mezinárodního společenství, která odráží posun od trvající na 'svobodných a férových volbách' na požadavku 'důvěryhodných (credible) voleb'."*¹⁹ Je ovšem třeba připustit, že legitimitu voleb nezpochybňuje téměř nikdo, ostatně na poměry sousedních zemí jde i v případě "uvěřitelných voleb" o úspěch.

Druhým význačným signálem je sama osobnost nového afghánského prezidenta. I přes tradiční afghánské oblečení, na nějž během kampaně přešel (patrně v rámci hledání či dokazování svých kořenů konzervativněji smýšlejícím voličům), totiž rozhodně nepatří mezi konzervativní muslimy nebo zastánce kmenových zákonů, ostatně v tomto smyslu hovoří i jeho již zmíněná minulost. V jednom ze svých prvních projevů se kromě klasických frází o potřebě boje s korupcí a extremisty vyjádřil v tom smyslu, že hodlá z Afghánistánu vytvořit jakýsi transportní uzel střední Asie²⁰. To je ekonomická strategie, popsaná například F. Starrem a A. Kuchinsem²¹, která podporuje vytvoření transportní infrastruktury Afghánistánu, který se nachází v ideální pozici pro transport zboží, ropných surovin, energie a dokonce informací mezi zeměmi Střední Asie. Fakt, že jeho první zahraniční cesta vedla do Číny je jasným signálem, že vnímá i regionální hráče, kteří mohou velice ovlivnit budoucnost Afghánistánu, ať už financemi, poskytnutými za nerostná bohatství nebo budováním samotné infrastruktury. V Afghánistánu totiž stále chybí asfaltové dálnice či železnice. Za zmínku stojí rovněž

---

¹⁷ SRINJOY, Bose. An Election Observer's View and Appraisal of the 2014 Afghan Electons... Strany 6 - 8.

¹⁸ Ibidem

¹⁹ Ibidem, strana 9

²⁰ PAJHWOK AFGHAN NEWS. Afghanistan to be a regional trade hub: Ghani. 29. 10. 2014 [cit. 2014-11-28] Dostupné z: www.pajhwok.com/en/2014/10/29/afghanistan-to-be-regional-trading-hub-ghani

²¹ STARR, Frederick S., KUCHINS, Andrew C. (a další). The Key to Success in Afghanistan: A modern Silk Road Strategy. Silk Road paper, May 2010. Washington D.C, Central Asia - Caucasus Institute (CACI), Silk Road Studies Program, 2010

podpis asociačních dohod s USA a NATO, kterým je věnována celá následující kapitola.

Dalším signálem pro zahraniční státy bylo bezpochyby předání moci samotné. To proběhlo víceméně demokraticky a mírově, což je pro středoasijskou republiku značný pokrok. Prezident Karzají odstoupil důstojně a moc nepřebíral žádný z jeho příbuzných (či z kmene Popolzají), ale politik s jinými názory a z kmene Ahmadzají.

Negativní tak zůstaly zejména reakce protikandidáta, který se odmítl smířit s porážkou, nicméně spory o prezidentské křeslo přinesly určité sporné okamžiky; jedním z nich byla návštěva Johna Kerryho, pokoušejícího se urovnat znesvářené politiky. Tato návštěva mohla působit jako usmiřování pomocí americké síly nebo přesvědčení USA, že v Afghánistánu mají stále "hlavní slovo". To by mohlo vnést pochybnosti o kompetentnosti afghánských předních politiků, jejich schopnostech kompromisu, ale zejména o roli a pozici USA v této zemi. Další otázkou je, kam až byl schopen Abdulláh zajít, pokud by byly výsledky oficiálně zkontrolovány a nikdo by se s ním nedohodil? Dal by se on nebo jeho přívrženci na ozbrojený odboj? Jeho postup však přináší i budoucím kandidátům návod na to, jak získat funkci.

A konečně třetím diskutabilním bodem je samotná "vláda národní jednoty". V takové jednotě může být velice těžké hledat konsenzus třeba v základních otázkách a o dlouhodobých mezinárodních projektech ani nemluvě. Zatím sice žádné velké spory neprobíhají, ovšem přebujelý státní aparát je přesným opakem toho, co Afghánistán potřebuje; tedy malou, efektivní vládu²².

1.2. Podpis Asociačních dohod

Již od svržení vlády Tálibánu se řeší otázka pobytu zahraničních sil na afghánské půdě. Po operaci Enduring Freedom, která měla jako primární úkol boj proti terorismu (tedy Tálibánu a Al-Qáidě) tedy začalo spolu s "restartem" Afghánistánu vznikat uskupení International Security Assistance Force (ISAF), které mělo za úkol pomáhat se "statebuildingem", tedy ustavením funkčního státu. Složeno bylo z mnohonárodnostního kontingentu a v jeho cílech se prolínaly jednotlivé pohledy a požadavky USA, NATO i EU²³.

²² SRINJOY, Bose, IBRAHIMI, Niamat. Why Afghanistans National Unity Government is Risky...

²³ NIK Hynek, EICHLER Jan a MAJERNÍK Lubomír: *Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy*. Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 2012. Strana 43

Tyto podpůrné složky ovšem mohou působit pouze na pevném právním základě, mají-li jejich činy pomáhat demokratickému vývoji. A problém legality této přítomnosti byl „vyřešen“ v roce 2012, kdy došlo k podpisu "Dohody o strategickém partnerství mezi Spojenými státy americkými a Islámskou republikou Afghánistán". Ta uzavírala uplynulých deset let a měla Afghánistán s pomocí USA dále směřovat na cestě ke stabilitě a bezpečí, ovšem při zachování suverenity²⁴. Byly v ní vyslyšeny jak nálady afghánského obyvatelstva a politiků, tak sílící tlak ze strany západních zemí a jejich obyvatel²⁵, které v dobách finanční krize volaly po omezení výdajů. Smlouva ovšem mimo jiné zmiňovala, že USA i NATO se budou po roce 2014 podílet finančně (a ne vojensky) na zajištění bezpečnosti, například financováním ANSF.

To by ale za současných podmínek znamenalo, že spojenci opustí Afghánistán až příliš brzy; afghánské bezpečnostní síly, i když přebírají základny ISAF dle plánu, a spolu s nimi i odpovědnost nad danými regiony, nejsou zatím schopny působit zcela samostatně. Stejně tak mají mezery i ve výcviku – uvádí se, že pro dosažení plné operability bude nutné jí pomáhat ještě minimálně 2 - 4 roky²⁶. Pokud tedy neměla ISAF ukončit své třináctileté působení s neúspěchem, bylo nutné podepsat novou dohodu, která měla reflektovat dosavadní vývoj a současné potřeby. Hamid Karzájí, mnohými Afghánci popisovaný jako zrádce či loutka Američanů, ovšem plně si vědom stále probíhajícího střetu o vnitřní i vnější směřování státu, odmítl podepsat jakoukoliv smlouvu, která by pobyt spojeneckých vojsk prodloužila; taková úloha měla být svěřena až dalšímu prezidentovi.

Po volebním boji se všemi jeho průtahy již nebylo času nazbyt a byla to patrně i aktuální potřeba nových dohod (které oba účastníci druhého kola, Ghání i Abdulláh deklarovali podepsat), které pomohly politickou krizi urovnat. K podepsání Bilaterální smlouvy o bezpečnosti (Bilateral Security Agreement) došlo 30. září 2014 s tím, že v platnost vstoupí prvního ledna roku 2015. Téhož dne byla podepsána i obdobná smlouva, O statutu sil (Status of Forces Agreement), umožňující pobyt v Afghánistánu jednotkám NATO i po ukončení mezinárodní operace ISAF.

---

²⁴ U. S. DEPARTMENT OF STATE. *Enduring Strategic Partnership Agreement between The United States of America and the Islamic Republic of Afghanistan*. [online] 1. 5. 2012 [Online 2014-12-02] Dostupné například z: <http://photos.state.gov/libraries/afghanistan/231771/PDFs/2012-05-01-scan-of-spa-english.pdf>

²⁵ MAJYDIAR, Ahmad K. *Euroatlantic Quarterly*, 2 (Summer) 2012. Strana 14.

²⁶ CORDESMAN, Anthony H. *Afghan Forces on the Edge of Transition II: Sharply Contradictory Data on Levels of Violence*. Center for Strategy and International Studies (CSIS), 16. 12. 2014

1.2.1. Mezinárodní rozměr

Obě smlouvy znamenají, že spojenecké síly zůstanou v Afghánistánu, aby „posílily schopnost Afghánistánu potlačit interní a externí hrozby proti jeho suverenitě“²⁷. Měly by sehrát roli poradců a zároveň cvičit, vybavovat a udržovat ANSF a pokud to bude odsouhlaseno oběma stranami, mohou i podnikat vlastní operace. Podobně se i jednotky NATO budou věnovat výcviku a podpoře, nikoli boji. Počet spojeneckých vojáků se bude postupně snižovat. I když přesná čísla nejsou obsahem smluv, Barrack Obama se nechal slyšet, že od roku 2015 by v Afghánistánu mělo působit pouze 9 800 amerických vojáků a toto číslo by se do roku 2016 mělo snížit na přibližně 1 000 a dále se postupně zmenšovat až do roku 2024, kdy platnost obou smluv vyprší, pokud nebude dříve jednou ze stran vypovězena a to s dvouletou přechodnou dobou²⁸.

Právě na tomto místě je vhodné si uvědomit zásadní důležitost zmíněných dohod; hrají totiž důležitou roli v bezpečnostní politice a do jisté míry ovlivňují i zahraniční politiku Afghánistánu na několik let dopředu a podle ní se samozřejmě přizpůsobují i ostatní země. Důležitost dohod pro státy zúčastněné v operaci ISAF již byla zmíněna; závazek vojenské pomoci Afghánské vládě se jim sice prodloužil, konečně je však možné sestavit realistický harmonogram odchodu jejich jednotek ze země. Zároveň bude složité hovořit o jejich „úprku“ nebo „vyhnání“ a to i po naplnění prvotního cíle, totiž zabití Bil Ládina, jak si všímá např. i J. Ellinger²⁹. I přesto, že budoucnost Afghánistánu je stále nejasná a nejasnou bude pravděpodobně i v roce 2024, zůstávají spojenci v zemi vlastně déle, než plánovali a než je pro mnohé Afghánce přijatelné.

Co se však jejich operability týče, i přes zachovanou možnost vedení operací zajisté nemohou mít takovou kontrolu, aby účinně zajišťovaly bezpečnost v zemi. Již v roce 2014 se tak například odehrálo společné cvičení Ruska, Číny, Kazachstánu, Kyrgyzstánu a Tádžikistánu, nazvané Peace Mission 2014. Jeho scénářem bylo, že jeden ze států středního východu se stal centrem mezinárodního terorismu a zúčastněné

²⁷ Smlouva "Enduring Strategic Partnership Agreement between The United States of America and The Islamic Republic of Afghanistan" Strana 5.

²⁸ RADIO AZADI. Explainer: Key Points In U. S. - Afghan Bilateral Security Agreement. [online] 18. 2. 2015 [cit. 2015-02-19] Dostupné z: www.rferl.org/content/explainer-bsa-afghan-us-security-agreement-bsa/26613884.html.

²⁹ ELINGER Jiří. *Spojené státy americké po 11. Září 2001. Počátek úpadku amerického „impéria“?* In: BARTA Miroslav, KOVÁŘ Martin a kol. *Kolaps a regenerace: Cesty civilizací a kultur*. Praha, Academia, 2013. Strany 587, 588.

státy zajišťovaly jeho i vlastní „ochranu“, zejména proti třem zlům, tedy terorismu, extremismu a separatismu³⁰. Toto cvičení vypovídá o stavu bezpečnostní situace v regionu a obavách místních mocností, které se na zvládnutí podobných krizových scénářů musejí připravovat.

1.3. Stav Afghánistánu v „přelomovém roce“

Na pozadí událostí, zmíněných výše, se formuje afghánská vnitropolitická i mezinárodněpolitická pozice. Právě na tuto pozici reagují i zainteresované státy a v následujících kapitolách bude popsán jejich stav a případné proměny během roku 2014. Nejprve je ovšem vhodné podrobněji prozkoumat situaci, v jaké se Afghánistán ve zmíněném roce nacházel.

1.3.1. Vláda

Afghánistán je zemí, kde proběhly volby, které je možno považovat za legitimní. Po těchto volbách následovalo předání moci a první mezinárodní kontakty nové vlády. Ty směřují k tolik potřebné myšlence regionální spolupráce³¹. Je ovšem důležité podotknout, že toto vše neprobíhalo na historicky nezatíženém území, nýbrž v zemi, která za posledních čtyřicet let nezná téměř nic jiného, než válku. Tak například štedrá finanční podpora mezinárodního společenství, spolu s extrémní mírou korupce způsobily, že jen přibližně 25% vydaných peněz je skutečně použito na projekty³². Korupce je ale pouze jedním z problémů, které musí vláda řešit, než se stane rovnocenným mezinárodním partnerem (většiny) okolních zemí. Ve spojitosti s dalším rozšiřováním exekutivy se může ukázat, že vláda může být pro případného aktéra (ať již státního či soukromého) stejnou hrozbou jako povstalci, a to zejména svojí úplatností, byrokracií či pouhou neefektivitou. Afghánská vláda tedy musí pokračovat v boji proti takovým nežádoucím jevům, což se jí zatím, i přes projevovanou snahu, příliš nedaří. Jak uvádí například Vrchní americký inspektor pro rekonstrukci Afghánistánu, John Sopko: „*Situace se zhoršuje. Značně zhoršuje... Je to, jako by nikdo v Afghánistánu*

³⁰ OXFORD ANALYTICA. Oxford Analytica Daily Brief, Friday, 2. 1. 2015. Dostupné z: <https://www.oxan.com/Analysis/DailyBrief/>

³¹ Tato spolupráce zmiňována například v: STARR, Frederick S. *Afghanistan Beyond the Fog of Nation Building: Giving Economic Strategy a Chance*. Silk Road Paper, January 2011. Washington D. C. Central Asia – Caucasus Institute, 2011. Strany 22-23.

³² Ibidem, strana 18.

nebyl za nic odpovědný.³³ Jako příklady dodává drahé nákupy nepotřebných věcí (jako TV kamiony nebo lodě pro ANA). Změna v tomto ohledu tak, i přes osobu nového prezidenta (který samozřejmě ve svých vyjádřeních o boji s korupcí mluví), musí přijít v rámci dlouhodobějšího časového horizontu a ne během prvních několika měsíců nové vlády, které se nesou v duchu přebírání úřadu a zahraničních návštěv. Stejně tak dlouhodobé jsou změny zahraniční politiky a to zejména v zemi, kde: „*Pod prezidentem Karzajem 13 let neexistovala žádná institucionalizovaná koncepce a [zahraniční politika] podléhala změnám, ovlivněným jeho osobními preferencemi.*“³⁴ Podle citovaného článku nyní přichází změna, ve které by mělo dojít k vytvoření dlouhodobé zahraniční politiky. To ovšem bude výzva, neboť Ghániho balancování mezi jednotlivými návrhy spolupráce vyžaduje obratnost a zkušenost případných vyjednávačů.

1.3.2. Povstalci, vymahatelnost práva

Největší hrozbou ovšem zatím stále zůstává zajištění bezpečnosti uvnitř Afghánistánu a to nejen v enklávách velkých měst, ale na celém území, mají-li se snahy o vytvoření transportního uzlu realizovat. Bezpečnost v současnosti ohrožují zejména tři faktory:

Opozice proti vládě: Organizace jako Tálibán (TB) či Hakkáního síť (HQN) svými útoky narušují pokojný chod státu, zatímco samy nabízejí východiska a jeho náhradu a to i přesto, že Tálibán již dávno nemusí být skupinou náboženských studentů, bojujících za své upřímné přesvědčení, popisovaný např. Mullou Abdulem Salamem³⁵. Místo nich nastoupil „NeoTálibán“, hnutí ne nepodobné někdejšímu mudžáhidům, soupeřícím v devadesátých letech dvacátého století. Ač hnutí bojující pod jednou vlajkou a za jeden (oficiální) cíl, současně rovněž roztříštěné, zkorumpované, a zejména značně zkriminlizované³⁶. HQN se sice rovněž tváří jako organizace bojující o nastolení „správného“ islámského státu, o její podpoře ze strany Pákistánu však nemůže být pochyb; již dlouhodobě se jedná spíše o jakousi prodlouženou ruku pákistánské

³³ CARNEY, Jordain. DEFENSE ONE. CORRUPTION IN AFGHANISTAN IS GETTING ‘Significantly Worse’. [online] 18. 11. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: www.defenseone.com/threats/2014/11/corruption-afghanistan-getting-significantly-worse/99377.

³⁴ SAFIULLAH Masood. DW. Signs in Afghanistan’s foreign policy. [online] 28. 11. 2014 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.dw.de/signs-of-change-in-afghanistans-foreign-policy/a-18099723.

³⁵ ZAJÍF, Abdul Salam. *My Life with the Taliban*. New York, Columbia University Press, 2010. Zejména strany 67-80

rozvědky (dále ISI). Naděje islamistů se ovšem od posledních měsíců roku 2014 upírají rovněž k „Islámskému státu“ (DAEŠ)³⁷. Ten začal zejména po pozdvihnutí mezinárodní pozornosti nabývat na popularitě a některé z povstaleckých skupin se k němu již přihlásily³⁸. I přes deklarovaný náboženský zápal se ovšem opět jedná o moc – velitelé TB i HQN jsou dáni, stejně jako jejich velící struktura a případná následnická vláda. DAEŠ, jakožto nový, hráč může znamenat možnost vysokého postavení i pro „nové“ extremisty, ostatně kromě šíření „nočních dopisů“ a poskytování tradičního náboženského kázání náhodně zastaveným vozidlům, se DAEŠ již věnuje i boji o své místo mezi povstalci. Například v Lógaru došlo k vraždě místního velitele Tálibánu právě ozbrojenci, prohlašujícími o sobě, že přísluší k hnutí Islámského státu³⁹. I přes tyto spory mezi jednotlivými organizacemi, kam je nutné zařadit například i Islámské hnutí Uzbekistánu (IMU⁴⁰) či Hezb-e Islami (HIG) všechno jde ale stále o organizace bojující proti demokratickému zřízení Afghánistánu, s cílem svrhnout jeho vládu a nastoupit na její místo. Ostatně například Tálibán již dlouhou dobu nabízí celý paralelní soudní systém, na který se může kdokoliv obrátit. Takový soud, ač funguje dle středověkých modelů (a dle práva šaría, samozřejmě), funguje v mnoha případech (dluhy, spory o půdu) rychleji, rozhodněji a účinněji, než soudy státní.

Kmenové společenství: Panovníkem Afghánistánu se dlouhou dobu stával ten, kdo dokázal alespoň v omezené míře vyhovět většině kmenů při zachování jejich autority⁴¹. Tyto kmeny či národy navíc vůbec nemusejí respektovat státní hranice, a tak si kromě obligátních útočišť Tálibánu v pákistánské Severozápadní hraniční provincii (dnes oficiálně Chajbar - Pachtunchwa, přesto se dále zkracuje jako NWFP) můžeme povšimnout i spolupráci Uzbeků s afghánskými Uzbeky (podpora generála Dostůma je asi nejpatrnější) a Tádžiků s Tádžiky (kterých je dokonce v Afghánistánu více než v

---

³⁶ VESELÁ, Věra. *Svět očima Tálibánu*. In: *Mezinárodní politika* 10, 2013 – Afghánistán.

³⁷ Zkratky pro organizaci, známou jako „Islámský stát“ se v různých zdrojích různí. V práci používám akronym perského názvu Daulat-e Islami Iráq wa Šám (přičemž v arabštině se pro Islám používá první písmeno ‘alef‘ a pro Irák písmeno ‘eyn‘. Další zdroje pak používají zkrácenou verzi anglického překladu Islamic State in Iraq and Sham či český Islámský stát v Iráku a Levantě. Název organizace se postupně vyvíjel, je tedy použita první zkratka.

³⁸ FOREIGN POLICY. ISIS Makes Inroads in Afghanistan, Pakistan. [online] 1. 10. 2014 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2014/10/01/isis-makes-inroads-in-afghanistan-pakistan/>

³⁹ FOREIGN POLICY. ISIS Reportedly Kills Taliban Commander; Modi to Visit China; Pakistan Tests Cruise Missile. [online] 2. 2. 2015 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2015/02/02/isis-reportedly-kills-afghan-taliban-commander-modi-to-visit-china-pakistan-tests-cruise-missile/>

⁴⁰ Islámské hnutí Uzbekistánu je organizace, založená v 90. letech minulého století. Nejprve měla sloužit ke svržnutí uzbeckého prezidenta Islama Karimova a vytvoření islámského státu. Její působišť se postupně měnila a dnes se věnuje terorismu na afghánsko – pákistánské hranici a v Pákistánu.

⁴¹ VOGELSANG, Williem. *Dějiny Afghánistánu*. Strany 29, 226, 231 - 240

Tádžikistánu). Tyto klany (spolu s nepřebnými klany Paštunů) vzájemně soupeří o moc nad jednotlivými regiony, a to politicky, finančně a mnohdy i kriminálně. Tyto snahy ovšem samozřejmě podřívají autoritu a moc státu, stejně jako vymahatelnost práva, které je v takto „ovládnutých“ částech odvislé od vůle vojenských velitelů jednotlivých skupin ozbrojenců (tzv. warlordů), jak můžeme vidět na každoročně se opakujících sporech s kočovnými kmeny. Nejde však o prvoplánový odpor vůči vládě jako v předešlém případě – mnoho kmenů je ostatně zastoupeno jak v národních, tak provinčních šurách. Jde spíše o to, že kmeny drží pospolu více než s vládou; pokud se jejich priority shodují, nic nestojí oboustranně výhodné spolupráci v cestě. Pokud se však takové cíle rozcházejí, vláda má fakticky jen malou možnost, jak obejít bariéru zdvořilého mlčení a zvyšujícího se počtu útoků na bezpečnostní složky.

Zločinecké organizace: V selhávajícím státu a za všech podmínek z toho plynoucích, jako obtížné vynuucování zákona či chudobě, vznikají poměrně snadno skupiny, vydělávající na nelegálních činnostech. V případě Afghánistánu jde zejména o výrobu opia a jeho následnou distribuci. Objem vyrobeného opia dle kanceláře Spojených národů pro drogy a zločin dosáhla v roce 2014 dokonce nového maxima, zejména kvůli zvýšení výroby v Kandaháru asi o 19 procent⁴². Ta samá studie uvádí přibližný objem opia (vyrobeného v roce 2014) mezi pěti až osmi tisíci tunami, přičemž cena za kilogram se průměrně pohybuje mezi 114 - 133 (v závislosti na kvalitě) americkými dolary⁴³ (přičemž v cílových zemích je tato samozřejmě cena řádově vyšší). Podle studie tak oblastmi, která nemá vláda příliš pod kontrolou, tečou nesmírné objemy peněz, blížících se k jedné miliardě dolarů⁴⁴, kterými je následně financováno zajištění bezpečnosti zúčastněných vojenských či kmenových velitelů, tedy podpora nestability a vytvoření „zakázaných oblastí“ pro ANSF. Tento výnosný obchod samozřejmě nezůstává stranou zájmu zkorumpovaných úředníků. Jejich účast na obchodu s drogami odhadují některé studie až na 70 procent celkového objemu, přičemž by se mělo jednat až o 13 procent guvernérů jednotlivých provincií⁴⁵. Tento údaj sice pochází z roku 2007, ale zatím není důvod se domnívat, že by se spolu s vyšší produkcí opia nějak razantně změnil (chybí například údaje o zadržení úředníků atd.) a v krátkodobém výhledu s tím nic neudělá ani osoba nového prezidenta, ani vláda.

⁴² UNODC. *Afghanistan Opium Survey 2014: Cultivation and Production*. Strana 22.

⁴³ Ibidem, strana 7.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ GLAZE, John A. *Opium and Afghanistan: Reassessing U. S. Counternarcotics Strategy*. Charlisle, All Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, 2007.

Všechny tyto faktory se samozřejmě kombinují. Například tedy rod vydělávající na obchodu s opiem může podporovat „džihád“ jak finančně, tak materiálně výměnou za tichou toleranci jeho činnosti. Ostatně financování teroristických organizací penězi z prodeje drog není snad třeba ani dokazovat. Pokud má navíc takový rod několik svých zástupců v místní samosprávě či dokonce v Kábulu, stává se opravdovým pánem území. Nač by pak riskoval demokracii či dodržování zákona? Právě toto spojení protivládních, klanových a ilegálních struktur tvoří "hybridního aktéra", tedy pojem, který jen pomalu nachází místo ve specifikaci nestátních aktérů, využívajících násilí k dosažení svých cílů⁴⁶, přesto je pro oblast středního východu velmi typický.

Jedinými možnostmi vlády tak zůstane uznat faktickou vládu kmenů a pokusit se dohodnout na stavbě silnice či jiného (nadmárodního) projektu. Tím ovšem vláda opět ztratí na své moci. Ovšem nadvládu kmenů neuznat může znamenat bojovat s ní, ať už vzděláním nebo silovými prostředky. Po třinácti letech bojů a postupně klesající podpory je pravděpodobná spíše první varianta - tedy uznat kmeny a ztratit část centrální moci. To je právě problém, se kterým musí všichni v regionu i nadále počítat, pokud chtějí s Afghánistánem kooperovat.

2. Zájmy státních aktérů v Afghánistánu

Nyní, když byly popsány události a změny, kterými Afghánistán během roku 2014 prošel, je třeba se soustředit na zájmy jednotlivých aktérů v zemi a jejich změnu, která by podtrhovala významnost roku 2014. I přesto, že na nějaké úrovni s Afghánistánem spolupracuje mnoho zemí, pro práci jsou relevantní zejména ty, které mohou mít na budoucím vývoji Afghánistánu přímý podíl. Kromě jeho sousedů (tedy Turkmenistánu, Íránu, Pákistánu, Číny, Tádžikistánu a Uzbekistánu) se jedná ještě o silné globální aktéry, tedy Ruska, Indie (a Číny, která je již v textu zmíněna).

---

⁴⁶ JANKŮ, Martin a ZELENKA, Petr. *Hybridní aktér: nový fenomén na poli nestátních aktérů*. In: *Mezinárodní vztahy*. 4/2009, Ústav mezinárodních vztahů. Strany 35 - 60.

2.1. Turkmenistán

Turkmenistán, který se již dlouhou dobu profiluje jako neutrální stát, Afghánistánu dlouhodobě pomáhá například dodávkami elektrické energie⁴⁷. Právě Turkmenistán čekal na výsledky voleb s napětím. S Gháního a Abdulláhovou podporou pak mohl rozšířit spolupráci zejména v oblasti, na které má dlouhodobý zájem, totiž transport svých zásob plynu a ropy. Pro toto téma se v celém regionu dlouhodobě angažuje, což dokládá například rapidní nárůst čínského importu plynu z Turkmenistánu⁴⁸. Zejména v rámci projektu produktovodu TAPI (Turkmenistan – Afghanistan – Pakistan – India). A právě díky nové vládě a podepsání asociačních dohod mohlo dojít k dalšímu přiblížení se uskutečnění tohoto kýženého projektu, za jehož uspíšení se turkmenská strana, včetně prezidenta Berdimuhamedowa zasazuje⁴⁹.

Projekt TAPI by měl v budoucnosti spojit výše zmíněné čtyři země a umožnit tak Turkmenistánu dodávat svá fosilní paliva až do Pákistánu a Indie. Takový plán přesně zapadá do teorie Afghánistánu jako transportní země, což přesně naplňuje (nejen Gháního) vizi. Zatím zůstává na plánech a papírech, ale zamlouval by se všem zúčastněným státům. Pro jeho skutečnou realizaci by však dle Asijské rozvojové banky (ADB) bylo potřeba uvolnit přibližně 7,6 miliard dolarů a vytvořit odpovídající stabilní konsorcium⁵⁰. To se sice víceméně formuje, nicméně klíčovým problémem zůstává dosažení a zejména udržení vhodné bezpečnostní situace, a to nejen po dobu stavby; plynovod by samozřejmě byl extrémně zranitelný a náchylný k sabotáži. Poměrně snadno jej lze poškodit a takové poškození způsobí nefunkčnost po celé jeho délce, a tedy ovlivní všechny zúčastněné státy.

Dalším projektem, na kterém obě země spolupracují, je železnice z Turkmenistánu, přes Afghánistán do Tádžikistánu (TAT). Tento projekt byl odsouhlasen již v roce 2013 a opět se jedná o jakýsi win-win model. Turkmenistánu a

⁴⁷ SILK ROAD REPORTERS. Central Asia to Power Afghanistan and Pakistan with Electricity. [online] 30.11.2014 [cit. 2015-02-15] Dostupné z: <http://www.silkroadreporters.com/2014/10/30/central-asia-power-afghanistan-pakistan-electricity/>

⁴⁸ CONTESSI, Nicola. THE DIPLOMAT. Is Turkmenistan the Next Central Asian Tiger? [online] 15. 7. 2014 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z www.thediplomat.com/2014/07/is-turkmenistan-the-next-central-asian-tiger.

⁴⁹ DALY, C. K. John. SILK ROAD REPORTERS. Turkmenistan's Lofty Ambitions for Natural Gas Exports. [online] 24. 2. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.silkroadreporters.com/2015/02/24/turkmenistans-lofty-ambitions-natural-gas-exports.

⁵⁰ FOSTER, John. Afghanistan, the TAPI Pipeline, and Energy Geopolitics. [online] 23. 3. 2009 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://www.ensec.org/index.php?option=com_content&view=article&id=233:afghanistan-the-tapi-pipeline-and-energy-geopolitics&catid=103:energysecurityissuecontent&Itemid=358.

Tádžikistánu má pomoci přemostit problematické spojení přes Uzbekistán. Ten v rámci svého železničního projektu "*odřízl Tádžikistán*"⁵¹ a oficiálně má jít zaprvé o pomoc obnovit transportní spojení této země, zatímco pro Afghánistán tato výstavba přináší tolik potřebnou pomoc při budování fungující železniční sítě. Přesto, že dle některých studií, zveřejněných Central Asia - Caucasus Institute⁵² (dále CACI) se projekt slibně rozvíjí⁵³, podle jiných jej budou provázet "*závažné výzvy*" a "*plánovaný termín dokončení v roce 2015 se zdá velice optimistický*"⁵⁴ a již nyní dostává do politických problémů⁵⁵.

Turkmenistán je ovšem přesto ochoten se na těchto projektech podílet, a to i přes vzrůstající napětí na afghánsko – turkmenské hranici. Tam došlo (a dochází) k potyčkám mezi turkmenskou pohraniční policií a povstanci⁵⁶, přičemž ANSF těmto střetům nejsou schopny účinně bránit ani přes turkmenská upozornění. Krize znamenala dokonce blokádu hranic pro afghánské nákladní vozy, ovšem i přes jisté napětí byla (alespoň na vládní úrovni) vyřešena víceméně hladce. Z toho je patrné, že vedení Turkmenistánu silně podporuje strategické partnerství, znamenající propojení transportních cest s Afghánistánem. Uvědomují si důležitost vybudování nových exportních tras, což je ovšem patrné i na nedávno dokončené železnici z Kazachstánu do Íránu⁵⁷ a dalších projektech.

Během roku 2014 je možné pozorovat, že v souladu s Gháního ideálem Afghánistánu jako transportní křižovatky a turkmenskou snahou o maximalizaci exportu došlo zintenzivnění dosavadních snah a to i přes jisté problémy na hranicích. Vztahy obou zemí tedy pokračují v nastoleném trendu.

---

⁵¹ EURASIANET. Uzbekistan Rail Project Would Cut Out Tajikistan. [online] 13. 2. 2013 [cit. 2015-05-02]. Dostupné na www.eurasianet.com/node/66548.

⁵² Organizace se sídlem ve Washingtonu D. C. a Stockholmu, která se dlouhodobě zabývá problematikou středního východu a Kavkazu. Mezi její počiny patří například program Silk Road studies.

⁵³ MEDREA, Sergei. CACI ANALYST. Turkmenistan - Afghanistan - Tajikistan Railway Project Inaugurated. [online] 12. 6. 2013 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.cacianalyst.org/publications/field-reports/item/12760-turkmenistan-afghanistan-tajikistan-railway-project-inaugurated.htm.

⁵⁴ SALIMOV, Oleg. CACI ANALYST. The Turkmenistan - Afghanistan - Tajikistan Railroad Project: The Prospects of the New Silk Road. [online] 27. 11. 2013 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/12866-the-turkmenistan-afghanistan-tajikistan-railroad-project-the-prospects-of-the-new-silk-road.html.

⁵⁵ SADYKOV, Murat. EURASIANET. Has Turkmenistan-to-Tajikistan Railroad Derailed? [online] 18. 2. 2014. [cit. 2015-05-02] Dostupné z: www.eurasianet.org/node/68057.

⁵⁶ JACOBSEN, Jax. SILKROAD REPORTERS. Turkmenistan Contends with Taliban Threat. [online] 19. 3. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné na www.silkroadreporters.com/2015/03/19/turkmenistan-contents-with-taliban-threat.

⁵⁷ Tato železnice byla dokončena v roce 2014 a vede přes Turkmenistán. I přes mnohé problémy a nejasnosti má stavba napomoci zvýšení vzájemného exportu.

2.2. *Írán*

V přístupu Íránu k jeho východnímu sousedovi se toho během roku 2014 příliš nezměnilo. Fakt, že spojenci (a zejména USA) zůstávají na základnách v Afghánistánu, byť v omezeném počtu, vlastně ani nějaký odklon od dosavadní politiky neumožňuje. Írán se tak dále soustředí na ochranu svých hranic, zejména před uprchlíky a pašeráky drog; a články v íránských médiích se věnují přibližně stejným tématům.

Na tomto místě se vynořuje myšlenka Íránu, podporujícího afghánské povstalce v jejich boji proti vládě, potažmo NATO a USA, ovšem takové obavy jsou nepravděpodobné hned z několika důvodů:

Předně má Írán dost potíží s uvalenými sankcemi a vzrůstající inflací, která za poslední rok kolísala mezi 15 - 45%⁵⁸. Vzrůstající počty „hladových krků“, tedy imigrujících Afghánců rovněž nepůsobí pro ekonomiku příznivě, a pokud se Íránu nedostává financí, musí zákonitě omezit i utajené aktivity. Krize navíc z příchozích tvoří jakési občany druhé kategorie, najímané na příležitostné práce a de facto zbavené lidských práv. Zůstává tedy možnost jakési omezené podpory vybraným skupinám, ovšem jakákoliv větší či systémová pomoc afghánskému „džihádu“ (včetně ukrývání pronásledovaných skupin) téměř nemyslitelnou a to i přesto, že potřeba levné pracovní síly z Afghánistánu se Íráncům hodí stejně, jako východoevropané, migrující za prací do západní Evropy. Zatřetí pak, jak již bylo řečeno, má Írán problém s pašeráky drog. Problém drog je ale obrovský zejména pro Afghánistán. Pro jisté skupiny obyvatel však natolik výhodný, že se jim vyplatí podporovat povstalce alespoň do takové míry, aby centrální vláda nikdy nedosáhla plné kontroly nad úrodnými oblastmi. Odpovědní zástupci Íránu tak vědí, že pomoc povstalcům pro něj (a jeho problém s drogami) nenese světlou budoucnost. A nakonec, vezmeme-li v potaz intenzitu íránsko – amerických sporů a sílu západních rozvědných složek (včetně Mossadu), jistě by podobná podpora byla již v minulých zostřených situacích dokázána bez otazníků a pochybností, namísto nepřímých náznaků v médiích, že by k ní mohlo docházet.

Je ovšem nutné zmínit, že i přes tento obecně negativní přístup určitá úroveň spolupráce existuje, byť nutně neznamená spolupráci na vládní úrovni. Patří mezi ně totiž zejména podpora šíitských hnutí a stran v Afghánistánu⁵⁹. Tato podpora připomíná

⁵⁸ THE WORLD BANK. Iran Overview. [online] 30. 9. 2014 [cit. 2015-03-17]. Dostupné online z: www.worldbank.org/en/country/iran/overview#1.

⁵⁹ SUROUSH, Quayoom. AFGHAN ANALYSTS NETEORK. A new Afghan Shia Leader: Return to quietism versus political Islam? [online] 2. 11. 2014. [cit. 2015-03-18] Dostupné online z: www.afghanistan-analysts.org/a-new-afghan-shia-leader-return-to-quietism-versus-political-islam/.

zatím spíše "*misionářský přístup*"⁶⁰, je tedy poměrně diktující. Dle některých zdrojů Írán dokonce sponzoroval i vznik a fungování afghánské šiitské televize Tamadon⁶¹. Velice zajímavé jsou rovněž rozvojové projekty, na kterých se Írán podílí; jedná se zejména o stavbu silnic a to v sousedství Íránu, jako například padesátikilometrová část "Ring road" poblíž Herátu⁶² nebo stavba železnice⁶³. Za zmínění jistě stojí i silnice z Kandaháru přes hraniční přechod Zarandž, vedoucí do Íránského přístavu Čábahar. Tento projekt byl však, alespoň co se týče afghánské části, financován zejména Indií, proto o něm teprve bude řeč v příslušné kapitole.

2.3. Pákistán

Rozporuplný postoj Pákistánu ke svému západnímu sousedovi popisuje již Abdul Salam, bývalý velvyslanec Islámského emirátu Afghánistán v této zemi. Po svém zatčení a pobytu na Guantánamu napsal knihu, v níž mimo jiné popisuje závislost pákistánských politiků na USA, zatímco obyvatelstvo podporovalo spíše Tálibán. Stejně tak část ISI podporovala USA, od nichž získávala finance, zatímco jiní příslušníci této zpravodajské služby hodlali zadrženému pomoci v útěku⁶⁴. Současná podoba spolupráce Pákistánu s mezinárodním společenstvím i Afghánistánem tuto teorii víceméně potvrdily; i přesto, že Pákistán je jedním z nejsilnějších spojenců západu v regionu, je důležité připomenout několik blokad konvojů, stupňujících se požadavků a stále nejasnosti ohledně podpory povstalců v Afghánistánu.

Další otazníky vzbuzuje operace Zarb-e Azb, která probíhá již od 15. června 2014. Tato operace má nastolit pořádek v kmenových oblastech, což Pákistán potřebuje již dlouhá léta a což se nyní skutečně daří. V tomto smyslu se ostatně vyjádřil i pákistánský premiér Nawaz Šarif, když sdělil, že: „*[Pákistánská armáda] rozložila teroristické síť ve Wazíristánu*“ a zdůraznil důležitost afghánsko – pákistánských vztahů⁶⁵. Na druhou stranu tím však nebojuje pouze s radikálními islamisty, ale vytváří tlak na členy kriminálně - teroristických organizací, kterým se zároveň s procesem předávání odpovědnosti otevírají nová působiště u východního souseda. Dlouhodobý

---

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Ibidem.

⁶² STARR, Frederick S., KUCHINS, Andrew C. (a další). *The Key to Success in Afghanistan: A modern Silk Road Strategy*. Strana 16.

⁶³ Ibidem, strana 19.

⁶⁴ ZAJÍF, Abdul Salam. *My Life with the Taliban*. New York, Columbia University Press, 2010. Strany 141-171.

tlak ovšem odrazuje i obyvatele těchto oblastí; již přibližně 300 000 rodin uprchlo ze svých domovů, zejména ze severního Wazíristánu. Tito uprchlíci se houfně přesouvají do jiných oblastí nebo se vrací do Afghánistánu a pákistánská vláda na zvládnutí vzniklé humanitární situace požadovala od mezinárodního společenství přes 753 milionů amerických dolarů (od USA, Evropské banky, Světové banky atd)⁶⁶. Pákistán si tak konečně dělá pořádek na svém prahu a dokonce při tom sleduje současnou situaci Afghánistánu. Bohužel se však chová jako soused, který uklízí tak, že nepořádek zametá k sousedovi, když se zrovna neřádí. Je rovněž příznačné, že oficiálně je operace zaměřena proti Tálibánu a Tehrik-e Tálibán (tzv. Pákistánský Tálibán, TTP), nikoliv Hakkáního síti.

Jakoby nestačily problémy na vládní úrovni, ani v pohraničí se rozhodně nedá hovořit o sjednoceném lidu (s myšlenkami na Paštúnistán⁶⁷). Nárůst korupce, sektářského násilí a dalších nelegálních aktivit (jako pašování drog), radikalizace společnosti, pokles moci vlády, křehkost soukromého sektoru a nedostupnost základních surovin (včetně vody) zasáhl obě strany. Samozřejmě není jen věcí Pákistánu, jak nastalé problémy řešit, ale v současnosti se v této věci (kromě smířlivých vyjádření politiků) nic neděje. Je samozřejmě složité poskytovat podporu v uzavřených kmenových oblastech, kde je na stát pohlíženo jako na nevídaného cizince, pokud ovšem nemá toto pohraniční napětí dosáhnout kritického bodu, spolupráce Afghánistánu a Pákistánu se musí prohloubit.

Toto všechno je sice zmírněno probíhajícími rozvojovými projekty a určitým usmířením v pákistánsko – amerických vztazích, kterému výrazně pomáhá i postava Ašrafa Gháního. Ten se snaží o klidné vztahy se svým západním sousedem. Co si však patrně neuvědomuje je fakt, že silnější pouto Pákistánu s USA znamená rovněž silnější a sebevědomější Pákistán, což je, jak se zdá, pozice, kterou Pákistán zaujal i během roku 2014. I přes to, že zůstává jedním z nejdůležitějších partnerů Afghánistánu, je rovněž pragmaticky připraven těžit z obou možných výsledků vývoje v Afghánistánu;

---

⁶⁵ DAWN.COM. Operation Zarb-i-Azb has dismantled terrorist network. [online] 31. 12. 2014 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: www.dawn.com/news/1154248/operation-zarb-i-azb-has-dismantled-terrorist-network-pm-nawaz.

⁶⁶ PAKISTAN DEFENCE. Operation Zarb-e-Azb: US declines to commit aid for displaced persons. [online] 10. 1. 2015 [cit. 2015-02-19] Dostupné online z: www.defence.pk/threads/operation-zarb-e-azb-us-declines-to-commit-aid-for-displaced-persons.352851.

⁶⁷ Paštúnistán, tedy země Paštunů, je myšlenka, vznikla patrně již někdy v období vzniku Durrandovy linie roku 1893. Jedná se o sjednocení paštských území v Afghánistánu i Pákistánu do jednotlivého státu. I přesto, že na kmenových územích je mnohdy prakticky funkční, pravidelně nastávají pokusy o její uznání de iure, jako například během vzniku Pákistánu, který se ovšem vždy snažil podobným náladám předcházet.

buďto bude využívat rozvojových projektů, směřujících i do jeho území (jako TAPI, vodní elektrárna v Kunaru, další možné transportní cesty či finance z fondů USAID), nebo může podporovat nestabilitu země "exportem" povstalců či působením ISI, potažmo HQN. Právě operace Zarb-e Azb pak ukazuje takovou možnost, kterou se vlastně Pákistán připravil na očekávané ohrožení regionální bezpečnosti.

2.4. Indie

Indie je dlouholetým spojencem Afghánistánu. Již od počátku spojenecké kampaně poskytuje jak finanční, tak materiální pomoc a dokonce poskytuje výcvik ANSF na svých vojenských školách. Bezpečnostní síly ovšem nejsou jedinými, které z navázané spolupráce těží; Indie se rovněž věnuje výuce lékařů i inženýrů. I přes občasné útoky protivládních sil na indické cíle (jako ambasády, například v roce 2008 či 2014 v Herátu) se zdá, že spolupráce mezi oběma zeměmi se stále zvyšuje, například vybudováním elektrického vedení či plány na pomoc s vylepšením zavlažovacích kapacit⁶⁸.

Kromě již zmíněných případů tento nárůst spolupráce dobře ilustrují zejména dva příklady. První byl dokonce umožněn přijetím nového důlního zákona v Afghánistánu; poté, co indické ocelářské konsorcium AFISCO získalo roku 2011 v dražbě tři naleziště železné rudy v oblasti Hadžigak⁶⁹, umožnil právě nově přijatý zákon zvýšení těžby. Spolu s ním má však dojít i k vylepšení výrobní kapacity stávajících oceláren a to až na 10 milionů tun za rok a vybudování nové 800 MW elektrárny. Celkově se má jednat o investici asi za 10,8 miliard amerických dolarů. Druhým příkladem je již zmíněná stavba silnice z Kandahárského Delaram (kde je napojená na tzv. Ring Road) přes hraniční přechod Zarandž, a její napojení na Íránskou cestu, vedoucí do Íránského přístavu Čábahar. Tato silnice zkrátila dobu cesty z 12 - 14 hodin na dvě a byla celá placena indickou vládou⁷⁰. Tato stavba je ostatně dobrým příkladem multilaterální spolupráce, neboť na stavbě se podílely i Írán a Rusko. Při letmém pohledu na mapu si však můžeme všimnout jedné zajímavé a příznačné věci: cesta nevede přes Pákistán, i když by tak afghánskému transportu mohla ušetřit další hodiny

⁶⁸ DOMINIGUEZ, Gabriel. Ghani seeks to renew India's commitment in Afghanistan. [online] 29. 4. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: www.dw.de/p/1FH8e

⁶⁹ Hadžigak se nachází v provincii Bamián a podle některých zdrojů (např. BOWLEY, Graham. THE NEW YORK TIMES. Potential for a Mining Boom Splits Factions in Afghanistan, 8. 9. 2012) se jedná o největší nevyužitý zdroj železné rudy v Asii.

⁷⁰ STARR, Frederick S., KUCHINS, Andrew C. (a další). *The Key to Success in Afghanistan: A modern Silk Road Strategy*. Strana 17.

cesty přes Írán. To by ovšem pomohlo Pákistánu, jehož soupeření s Indií se tak přesouvá i do mezinárodních vztahů s dalšími zeměmi. I výše zmíněná pomoc s výcvikem ANSF zapadá spolu s již existujícími studii o napojení ISI na teroristické organizace⁷¹ do názoru, že obě země vedou jakousi „proxy válku“, o jejímž průběhu může svědčit i to, že výstavba zmíněné silnice byla častým terčem povstaleckých útoků⁷², jakkoliv je nutné být opatrnými k takto domnělé příčině.

Zajímavým jevem je pak vztah Indie a Afghánistánu po prezidentských volbách. Ve druhé polovině roku došlo pravděpodobně k mírnému ochlazení, neboť Ghání stačil navštívit Čínu, Saúdskou Arábii, Pákistán a konferenci Asociace východní Asie pro regionální spolupráci (SAARC) v Káthmándu, zatímco Indie zůstala jaksi bokem a to až do dubna 2015. To je buď náhoda, nebo, jak uvádí Sajíd Masúd, profesor Kábulské univerzity a politický analytik, „plánovaný strategický krok“⁷³. Současná podoba spolupráce obou zemí však již neumožňuje jednoduché jednostranné ukončení a Indie ve „svých“ projektech vytrvala. Nový prezident ostatně při své dubnové cestě do Dillí ujistil Indii, že závazky jeho země jsou pevné i navzdory vřelejším vztahům s Pákistánem⁷⁴. Otázkou je, jestli toto ujištění bude dostatečné a jestli se Ghánímu opravdu podařilo vybalancovat i tuto stranu. To bude patrné zejména během následujících několika let dle počtu nových projektů a další úrovně spolupráce. Čína

Čínská lidová republika, dále jako Čína či ČLR) se ve věci Afghánistánu, se kterým má asi 90 kilometrovou hranici, z počátku příliš neangažovala - omezovala se spíše na zdvořilá oficiální prohlášení. Postupně ale míra spolupráce rostla, do Afghánistánu dorazily první čínské investice a obě země dokonce roku 2012 uzavřely dohodu o strategickém partnerství. Od té doby se míra spolupráce obou zemí postupně zvětšuje. Čínu, jakožto regionálního hegmona můžeme vidět hned v několika rolích.

První z těchto rolí je ekonomický zájem. To lze spatřit na příkladu měděného dolu v Ainaku⁷⁵ a v rozvoji podobných projektů. V takovýchto případech se přímo angažují čínské (i soukromé) firmy, které získávají zdroje či jinak obchodně fungují s cílem zisku či obohacení. Takové firmy sice v Afghánistánu působí hned z několika

⁷¹ Například: SAIKIA, Jaideep. *The ISI reaches East: Anatomy of the Conspiracy*. In: *Studies in Conflict and Terrorism*. Vol. 25, No. 3. Routledge, 2002. Strany 185 - 197. nebo JAISHANKAR, S. *Reakce na 11. září - pohled z Indie*. In: *Mezinárodní politika* 4/2003. Strana 35.

⁷² ASIA TIMES. *India takes a slow road*. [online] 27. 1. 2007 [cit. 2015-03-15] Dostupné online z: www.atimes.com/atimes/South_Asia/IA27Df04.html.

⁷³ SAIFULLAH, Masood. DW. *Signs of change in Afghanistan's foreign policy...*

⁷⁴ DOMINIGUEZ, Gabriel. *Ghani seeks to renew India's commitment in Afghanistan...*

⁷⁵ Ainak se nachází v provincii Lógar. V roce 2007 byl na třicet let pronajat Čínské Metalurgické společnosti za asi tři miliardy dolarů.

zemí, ovšem velikost čínských projektů, jejich relativní soběstačnost a možná státní subvence z nich tvoří ojedinělý případ. Zůstává však na Afghánistánu, jaké podmínky pro rozvoj těchto podniků nabídne. Nemusí se totiž jednat o bezduché drancování afghánských nerostných zdrojů bez jakýchkoliv ohledů na tuto zemi. To můžeme, i bez znalosti ekonomických podmínek vidět například u případu geologického průzkumu poblíž Kábulu. Tento průzkum byl financován Čínou, po objevení historických nalezišť byl (byť po nátlaku odborníků) až do ukončení vykopávek pozastaven.

Ve druhém případě můžeme čínskou hegemonii vidět jako prospěšnou a do jisté míry rozvojovou. Sem spadá například trilaterální projekt Číny, Afghánistánu a Pákistánu (toto uskupení rovněž funguje již delší dobu) na vybudování vodní elektrárny v afghánském Kunaru. Tato stavba je samozřejmě spojena i s dobudováním nutné elektrické sítě vedoucí až do Pákistánu, který bude energii rovněž odebírat. Do tohoto pohledu na roli Číny by se rovněž dala zařadit stále se zvyšující spolupráce v rámci Šanghajske organizace (SCO) v jejím rámci jsou zahrnuti již téměř všichni sousedé Afghánistánu a Čína aktivně pracuje na jejich spolupráci při rozvoji Afghánistánu.

Vyslání zvláštního vyslance „pro zlepšení komunikace, spolupráce a zajištění trvajícího míru, stability a rozvoje Afghánistánu a regionu“⁷⁶, ke kterému došlo v červenci 2014, můžeme rovněž připsat výše zmíněnému druhému pohledu. Obsahuje v sobě však již i další možnou perspektivu. V ní lze spatřit Čínu jako zemi, která má problém s povstalcí a bojí se rozšíření nejen vlastních, nýbrž i středoasijských potíží spojených s nárůstem povstalectví, potažmo terorismu. Nejde ani tak o to, že by hornatá provincie Badachšán poskytovala tolik útočišť pro Čínu potenciálně nebezpečným Ujgurům, jako spíše o to, že nestabilita daného regionu může ohrozit celou západní hranici Číny a narušit její prozatím slibné vyhlídky v této oblasti. Tím se studie vrací k funkci zvláštního vyslance, který se zasazuje o komunikaci napříč politickým spektrem. Jedná tedy i s povstalcí, jak oficiálně připouští i v případě budování vodní elektrárny v Kunaru. Z příkladů, které si můžeme udělat z působení podobných čínských emisarů jinde ve světě je patrné, že se jedná o účinný „nástroj“, který navíc přesně odpovídá politice nevměšování ČLR.

Bezpečnostní stabilitou regionu ovšem Čína samozřejmě myslí i svoji bezpečnost a její zájmy se v tomto ohledu musí po odchodu ISAF samozřejmě

---

⁷⁶ REUTERS. Foreign Ministry Spokesperson Hong Lei's Remarks on the Foreign Ministry's Establishment of the Special Envoy on Afghan Affairs. [online] 18. 7. 2014 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/07/18/us-china-afghanistanidUSKBN0FN11Z20140718>

zintenzivnit. Je tedy možné být svědky cvičení podobných jako již zmíněné Peace Mission 2014, kde čínská armáda nacvičuje zvládnání možné eskalace násilí, což se jí jakožto nástroji silně autoritativní vlády může vyplatit. Berouce v potaz svou nezkušenost ohledně vojenských intervencí a poučení nezdarem jiných velkých kontingentů jsou však Číňané opatrní ohledně přímého nasazení sil, jak píše například Zhao Huaseng ve své stati „*Chinese Views of Post-2014 Afghanistan*“⁷⁷. Navíc by takové nasazení jistě upoutalo pozornost dalších muslimských organizací (včetně teroristických), o což Čína, při rostoucích problémech s Ujgury a umlčováním jejich odporu, rozhodně nestojí. Ve věci podpory ANSF se tak sice nedá počítat s přímým zapojením Číny či jejích ozbrojených sil, dá se však očekávat alespoň pomoc při výcviku některých jednotek nebo při odstraňování min. Toto ostatně již probíhá⁷⁸.

Přelomový rok 2014 tedy Afghánistánu přinesl ze strany Číny zejména větší aktivitu ohledně oblasti bezpečnosti. Rovněž však znamenal zintenzivnění politické a ekonomické spolupráce, a to jak z důvodu čínské expanze, tak i kvůli hrozícímu bezpečnostnímu vakuu, jehož zaplnění protivládními bojovníky by mohlo přinést negativní důsledky do celého regionu.

2.5. Rusko

Rusko je hráčem, který má v oblasti dlouhodobý vliv. Celý region byl oblastí soupeření o moc s Velkou Británií již na počátku 19. století, přičemž Británii v tomto boji ve 20. století vystřídal Spojené státy. Očekávatelný odklon po rozpadu Sovětského svazu byl dále zesílen událostmi po útocích 11. září 2001, kdy docházelo k budování amerických základů například v Uzbekistánu, kdysi jedné ze svazových republik SSSR. S oslabováním vlivu USA, spolu s vzrůstem síly Ruska se dají snahy o znovunastolení vlivu Ruska víceméně očekávat, nicméně jaké přesně?

Na již zmíněném cvičení Peace Mission 2014 je patrné, že i Rusko má zájem na udržení stability Afghánistánu, přinejmenším pak (zcela logicky) alespoň na udržení případného násilného konfliktu uvnitř. Již nyní je ruský trh zaplavován drogami, putujícími po tzv. "Severní cestě"⁷⁹ a případné rozhoření konfliktu silnější intenzity může ruské zájmy jenom ohrozit. Je pravda, že zatím se soustředí spíše na zabezpečení

⁷⁷ Zhao Huaseng. *Chinese Views of Post-2014 Afghanistan*. In: *Asia Policy* 17, číslo 1. Strany 54-58.

⁷⁸ XINHUANET. China to help Afghanistan in conducting national infrastructural plan: Ghani. [online] 1. 11. 2014 [cit. 2015-03-17] Dostupné z: news.xinhuanet.com/english/china/2014-11/01/c_133759323.htm.

⁷⁹ Více například MAHDI, M. *Drug Trafficking in Weak States: The Case of Central Asia*. Uppsala, Uppsala University, 2003.

severních sousedů Afghánistánu, tedy bývalých svazových republik. Tam se pochopitelně nachází více Rusů a jejich přítomnost v těchto zemích může být vnímána jako vzpomínka na "zlatou éru"⁸⁰, což je oproti Afghánistánu, kde jsou Rusové a Angličané (některými skupinami obyvatel) neoblíbení⁸¹, obrovský rozdíl. I proto se Rusko nemůže soustředit na prvoplánové získávání vlivu v této zemi, jakkoliv se ztrátě vlivu v regionu snaží zabránit. Oslabení vlivu může zabránit právě svou současnou politikou, kterou se snaží ze sebe udělat jednoho z garantů bezpečnosti; 29. prosince schválilo smlouvy na "*nekonkrétní dodávky zbraní do Afghánistánu*"⁸², což podle Oxford Analytica dláždí cestu k další spolupráci. Podle zmíněného článku je rovněž téma ruské pomoci široce medializováno⁸³. Navíc sám Putin slíbil Afghánistánu podporu po stažení ISAF⁸⁴.

I přesto, že se Rusko soustředí zejména na oblast bezpečnosti, v omezené míře samozřejmě financuje rozvoj transportních cest⁸⁵. Ovšem na to, aby bylo možné přemýšlet o přímých ekonomických zájmech Ruska v Afghánistánu, je poněkud brzy. I optimisticky vyznívající studie Fredericka S. Starra, *A key to Success in Afghanistan*, uznává, že v regionu je celkem běžné, pokud vozidlo stráví kolem 60% času čekáním na hraničních přechodech⁸⁶. Navíc kapacity a kvalita cest nejsou uzpůsobeny větším nákladům. Tento oddíl je tedy možné uzavřít s tím, že Rusko je rovněž zemí, která má na stabilitě Afghánistánu zájem. Ačkoliv spolu země přímo nesousedí, je Afghánistán historicky ve sféře ruského vlivu. Hovořit o spolupráci obou zemí lze však zatím zejména v bezpečnostní oblasti, v níž se zájmy těchto států překrývají.

2.6. **Tádžikistán, Uzbekistán**

Obě země, spadající do zájmové sféry Ruska, hrají v Afghánistánu víceméně podobné role - obě mají početné národnostní menšiny, obě mají problém s pašováním drog a rovněž se potýkají s vlastními ekonomickými problémy. Jejich zájmem

⁸⁰ KOKAISL Petr, PARGAČ Jan a kolektiv. *Lidé z hor a lidé z pouští: Tádžikistán a Turkmenistán*. Strana 228

⁸¹ Je zajímavé, nakolik citlivě vnímají Afghánci přítomnost vojsk, která je dříve okupovala. Mullah Abdul Salam se ve své knize *My Life with Taliban* zmiňuje o tom, jak se Britové přišli po 11. září surově mstít za prohrané britsko - afghánské války. O podobném tématu vznikla rovněž celá kniha MARTIN, M. *An Intimate War: An Oral History of the Helmand Conflict*. C Hurst & Co Publishers, 2014

⁸² OXFORD ANALYTICA. Oxford Analytica Daily Brief, Friday, 2. 1. 2015.

⁸³ Ibidem

⁸⁴ RUSSIA TODAY (RT). Putin promises support to Afghanistan after ISAF withdrawal. [online] 6. 11.2014 [cit. 2015-03-18] Dostupné z: www.rt.com/politics/202875-putin-afghanistan-support-promise/.

⁸⁵ STARR, Frederick S., KUCHINS, Andrew C. (a další). *The Key to Success in Afghanistan: A modern Silk Road Strategy...* Strana 17

⁸⁶ Ibidem, strana 33. Studie hovoří o Kyrgyzstánu, Kazachstánu a Rusku.

samozřejmě je, aby se případná občanská válka nerozšířila i za jejich hranice (mimo jiné přibližně stejně chráněné geografickými podmínkami, zejména řekou Amudarja). Uzbecký prezident, Islam Karimov, je znám svým nesmiřitelným vztahem k radikálnímu islámu, stejně jako podporou „Severní aliance“. Je tedy patrné, že země má snahu bránit rozšíření radikalismu na své území a pomáhat etnickým Uzbekům. Bohužel však zatím příliš nespolupracuje s afghánskou vládou, ale poskytuje podporu přímo. To je sice nejspíše efektivnější, ovšem chybí celkový koncept. Je ovšem nutné dodat, že ke spolupráci dochází i na mezivládní úrovni. Přes Most přátelství, vybudovaný za časů sovětské okupace a spojující města Termez a Hairatan, vede železnice, kterou uzbecká strana prodloužila až do Mazar-e Šarifu.

Co se týče Tádžikistánu, ten je jedním z nejslabších místních hráčů. Kvůli své nevýhodné geografické pozici a stavu selhávajícího státu téměř nekontroluje oblast Horského Badachšanu a dění v Afghánistánu tím pádem může kontrolovat ještě o to méně. Přesto se však podílí na projektu TAT, jehož samozřejmou součástí je i stavba vlastní infrastruktury. Podle Murata Sadykova z organizace Eurasia.net je pro něj tento projekt klíčový zejména kvůli vlastním problémům s Uzbekistánem, než jako pomoc Afghánistánu⁸⁷. Potenciál vztahů obou zemí tedy zůstává nevyužitý a soustředí se na dodávky elektřiny a další energetické projekty, neboť elektřina je jedním z mála tádžických exportů.

Země na sever od Afghánistánu rovněž mohou očekávat stahování vojsk a materiálu a s tím související příliv financí; nepostradatelnost jejich transportních tras (ať již leteckých, tak pozemních) byla ostatně dokázána již několikrát, například při zmírnění mezinárodních sankcí na Uzbekistán právě kvůli logistickým operacím spojenců⁸⁸. Bude však právě na těchto státech, jak se vypořádají s následným výpadkem finančních zdrojů, které začaly během let tvořit stabilní zdroje příjmů. Otázka transportu je ovšem ještě zajímavější v návaznosti na Rusko. Uzbekistán se dlouhodobě snaží víceméně osvobodit z ruského vlivu, ovšem právě „severní cesta“ je důležitou spojnici mezi celou střední Asií a tímto hegemonem na severu. Proudí po ní zboží, osoby i drogy a přístup Tádžikistánu i Uzbekistánu je velice opatrný. I když jsou si obě země vědomy nezbytnosti těchto cest, uvědomují si, že jejich masivní rozšíření do Afghánistánu by

---

⁸⁷ Sadykov, Murat. Eurasianet. Has Turkmenistan-to-Tajikistan Railroad Derailed? [online]. 18. 2. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.eurasianet.org/node/68057

⁸⁸ VARKOČOVÁ, Martina. *Spojenečtí vojáci v Afghánistánu rukojmím Uzbekistánem*. In: *Mezinárodní politika*, 12, 2012. Strana 19

mohlo ještě zhoršit vlastní problémy a proto je možné pozorovat, že (na rozdíl od zmíněného projektu TAT) se stavbou nových mostů a cest nijak nespěchají.

Závěr

Práce ve svém obsahu zkoumá dvě základní otázky. První je vývoj událostí v Afghánistánu a jejich dopad pro okolní země, druhou pak chování okolních zemí v Afghánistánu. Na výsledku těchto dvou oblastí je možné pozorovat, jak je celá oblast naplněna rozličnými zájmy a to jak uvnitř, tak vně země, ale hlavně posoudit, nakolik přelomová byla afghánská proměna v roce 2014 – vrcholil proces předávání odpovědnosti, proběhly volby, došlo k podepsání strategických dohod.

Je nutné připustit, že tyto změny, jakkoliv z mezinárodního pohledu důležité až zlomové, ovlivní život běžných Afghánců méně, než se zdá – ostatně vojáci NATO, i když jsou v mnoha provinciích stále přítomni, mnohdy omezovali svou účast v přímých bojích již od začátku procesu předávání odpovědnosti, tedy roku 2011. Centrální vláda navíc nemá stoprocentní kontrolu nad všemi oblastmi, a i když se fungování ANSF výrazně zlepšuje, stále se potýkají s nedostatky personálu, materiálu i výcviku, stejně jako s korupcí. Ta je ostatně problémem v celém regionu a je nutno s ní počítat a vědět, že se nejedná o jev, který zmizí přes noc. Z hlediska bezpečnostních sil je tedy nutné, aby tyto zvyšovaly své možnosti a schopnosti, jinak hrozí opětovné uvržení země do stavu občanské války.

Šanci ovlivnit fungování Afghánistánu má ovšem nový prezident. I přes to, že volby nebyly bez sporných okamžiků a objevily se nařčení z nedbalosti až podvodů, Ašraf Ghání je nyní legitimním prezidentem a o moc se dělí s výkonným premiérem Abdulláhem. Vzhledem k tomu, že oba tito muži mají podobnou koncepci o budoucím směřování Afghánistánu, nabízí se jedinečná šance zemi sjednotit a přivést do ní tolik potřebné zahraniční investice. Ostatně země, do jejichž chodu zasáhla intervence, mají tendenci ekonomicky stagnovat až upadat poté, co je zahraniční síly opustily. To můžeme vidět na příkladu Srbska (resp. Kosova) či Iráku. Nejde přitom ani o intervenci samotnou (která naopak Afghánistánu po občanské válce a vládě TB spíše pomohla), spíše o výpadek příjmů z mezinárodních organizací či rozvojových projektů po opadnutí zájmu mezinárodního společenství. A právě vyrovnání se s tímto výpadkem bude pro novou afghánskou vládu klíčové. I přes to, že dosažení „nové hedvábné stezky“ či

„křižovatky transportních tras“ se může zdát nereálné, alespoň snaha o ně je nejspíše jedinou možností pro Afghánistán.

A právě zde se nachází bod, ve kterém do zájmů Afghánistánu vstupují další mezinárodní aktéři. Jak studie ukázala, různé země v něm mají různé zájmy, které nemusí vždy směřovat jen k rozvoji Afghánistánu. Namísto toho jde mnohdy o získání surovin, vlivu či jakékoliv jiné výhody nad regionálním soupeřem, jak vidíme na příkladu Pákistánu a Indie. Naštěstí pro Afghánistán se takový postup ve většině případů shoduje s jeho již nastolenou koncepcí rozvoje a budování cest, elektráren, dolů a průmyslových závodů mu může jedině pomoci. Ostatně balancování mezi vlivem východního a západního bloku bylo před revolucí roku 1978 jedním ze způsobů získávání pomoci a financování rozvoje. Většina zemí si ovšem zároveň dobře uvědomuje, že nejdůležitější je zachování bezpečnostní stability – bez něj přijdou vynaložené investice vniveč a zejména „velcí“ hráči jako Čína a Rusko se snaží zaplnit vzniklý prostor, ač ne přímo intervencí. Zejména ČLR má pak pro případné jednání s povstalcí výhodnou pozici – její politika a finance nejsou napojeny na „zdiskreditovaný“ západ, nemusí se bát dalších nařčení z pošlapávání lidských práv a země si je toho dobře vědoma – její prozatímní počínání při pronájmu dolů to dobře ilustruje. S bezpečnostními riziky počítají i severní sousedé Afghánistánu a Írán – i přesto, že v omezené míře spolupracují na rozvoji, například budováním cest, zasahují do celého dění méně, než by bylo možné očekávat. Kromě Turkmenistánu, který má eminentní zájem na vybudování transportních tras, tyto země jaksí přešlapují na místě a soustředí se na ochranu hranic a pomoc vlastním zájmovým skupinám, ať již se jedná o šíity, Tádžiky (kde je pomoc spíše minimální) nebo Uzbeky. Tyto země se rovněž musejí soustředit na zvládání problémů na vlastních územích, kterých rozhodně není málo.

Na případu Afghánistánu v roce 2014 je tedy nutné konstatovat, že jakkoliv jsou změny v této zemi vnímány mezinárodním společenstvím i mnohými analytiky jako přelomové a zásadní, změnila se podoba regionální spolupráce jen minimálně. Většinou pomalu postupuje v přibližně stejném tempu jako před rokem 2014 a určité změny je možné pozorovat zejména v bezpečnostních tématech; okolní země tedy nejvíce reagují na plánovaný odchod zahraničních sil a připravují se na možnou eskalaci násilí. Je to i z toho důvodu, že koncepce rozvoje nového prezidenta koreluje se zájmy okolních zemí a směřováním dlouhodobé zahraniční politiky Afghánistánu. Zahraniční politika státu a bilaterální spolupráce ovšem prochází dlouhodobějším vývojem a jediný půlrok není

rozhodné období pro změnu. I přes „přelomové“ dění na vnitropolitické scéně Afghánistánu tak koncepce jeho zahraniční politiky zatím nedoznala výrazných změn, alespoň, co se okolních zemí týče. Proto, i přes pozornost mezinárodních médií, věnovanou „přelomovému roku“, nelze hovořit o přelomu v pravém slova smyslu, nýbrž spíše o signifikantní změně na vnitropolitické scéně.

Summary

This research paper focuses on Afghanistan and its change during the year 2014. In 2014, two events, considered rather significant occurred. First one, the election of the new president, was hastily followed by the other one, the signing of Bilateral Security Agreement (BSA) and Agreement on status of Forces (with NATO). Study argues, that such an important changes must have affected the foreign policy of neighbouring countries. Subsequently it explores those two actions and outlines the state of major Afghan issues by the end 2014: Even though the elections might have been biased or perplexed, it still brought the transition of power from Mr. Karzai to Mr. Ghani. The new presidents ideas on development of Afghanistan is to create "transport hub" and thus a new Silk road. Then, the Agreements have been signed, what brings the possibility of increased violence, for the ANSF are not yet fully ready to secure all threats. But the violence is not the only issue the new government must solve - huge corruption and "rule of law" still remain huge obstacles in development of Afghanistan.

Paper then continues to compare the levels of cooperation of regional key players (like China, Russia and India) and other neighbouring countries (Pakistan, Iran, Turkmenistan, Uzbekistan and Tajikistan) before- and after 2014. The analysis leads to conclusion, that the above mentioned changes had minimal impact on both development projects and international relations of mentioned states and Afghanistan. The only difference is caused by the agreements outline – the neighbouring countries are preparing themselves for possible spread of violence and export of terrorism in case the Afghan Security Forces won't be able to handle the transition of responsibility. Regarding the development projects, no major changes were noticed. That is caused not only by relatively short-term spawn of the paper, but also, the contemporary international aid and cooperation goes well with Mr. Ghanis' ideas on future Afghanistan (especially regarding the 'Ring Road' and 'Transport hub' strategies) and

thus there is no actual need of changing it, rather than putting it as a transparent, institutionalized policy. The question is, whether Afghanistan possesses enough skilled diplomats and officials to arrange such complex policies. Therefore, the study leads to ascertainment of no vital change, affected by the new president, took place outside of Afghanistan so far. The countries are preparing for possibly emerging threats, but the level of cooperation remains about the same, flowing at its own pace.

Použitá literatura

- IHRC-UNAMA. Společný monitoring politických práv. Prezidentské a provinční volby, 3. zpráva, 1.8. - 21. 10. 2009.
- Bowley, Graham. The New York Times. Potential for a Mining Boom Splits Factions in Afghanistan, 8. 9. 2012
- Cordesman, Anthony H. Afghan Forces on the Edge of Transition II: Sharply Contradictory Data on Levels of Violence. Center for Strategy and International Studies (CSIS), 16. 12. 2014
- Elinger Jiří. Spojené státy americké po 11. Září 2001. Počátek úpadku amerického „impéria“? In: Bárta Miroslav, Kovář Martin a kol. Kolaps a regenerace: Cesty civilizací a kultur. Praha, Academia, 2013.
- Glaze, John A. Opium and Afghanistan: Reassessing U. S. Counternarcotics Strategy. Charlisle, All Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, 2007.
- Jaishankar, S. Reakce na 11. září - pohled z Indie. In: Mezinárodní politika 4/2003.
- Janků, Martin a Zelenka, Petr. Hybridní aktér: nový fenomén na poli nestátních aktérů. In: Mezinárodní vztahy. 4/2009, Ústav mezinárodních vztahů.
- Johnson, Jo. Ghani joins race to Succeed Annan, 17. 9. 2006, Financial Times
- Kokaisl Petr, Pargač Jan a kolektiv. Lidé z hor a lidé z pouští: Tádžikistán a Turkmenistán. Praha, Filozofická fakulta UK, 2008.
- Mahdi, M. Drug Trafficking in Weak States: The Case of Central Asia. Uppsala, Uppsala University, 2003.
- Majdydiar, Ahmad K. Euroatlantic Quarterly, 2 (Summer) 2012.
- Martin, M. An Intimate War: An Oral History of the Helmand Conflict. C Hurst & Co Publishers, 2014
- Nik Hynek, Eichler Jan a Majerník Lubomír: Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy. Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 2012.
- Saikia, Jaideep. The ISI reaches East: Anatomy of the Conspiracy. In: Studies in Conflict and Terrorism. Vol. 25, No. 3. Routledge, 2002.
- Srinjoy, Bose. An Election Observer's View and Appraisal of the 2014 Afghan Electons. In: Journal of Eastarn European and Central Asian Reearch, Vol. 2, No. 1 (2015).

- Starr, Frederick S. Afghanistan Beyond the Fog of Nation Building: Giving Economic Strategy a Chance. Silk Road Paper, January 2011. Washington D. C. Central Asia – Caucasus Institute, 2011.
- Starr, Frederick S., Kuchins, Andrew C. (a další). The Key to Success in Afghanistan: A modern Silk Road Strategy. Silk Road paper, May 2010. Washington D.C, Central Asia - Caucasus Institute (CACI), Silk Road Studies Program, 2010
- UNODC. Afghanistan Opium Survey 2014: Cultivation and Production.
- Varkočová, Martina. Spojeneční vojáci v Afghánistánu rukojmím Uzbekistánu. In: Mezinárodní politika, 12, 2012.
- Veselá, Věra. Svět očima Tálibánu. In: Mezinárodní politika 10, 2013 – Afghánistán.
- Vogelsang, Willem. Dějiny Afghánistánu. Praha, Grada Publishing, 2010. Překlad Ladislav Stančo.
- Zajif, Abdul Salam. My Life with the Taliban. New York, Columbia University Press, 2010.
- Zhao Huaseng. Chinese Views of Post-2014 Afghanistan. In: Asia Policy 17, číslo 1.

Online

- Asia Times. India takes a slow road. [online] 27. 1. 2007 [cit. 2015-03-15] Dostupné online z: www.atimes.com/atimes/South_Asia/IA27Df04.html.
- Carney, Jordain. Defense One. Corruption in Afghanistan is getting ‘Significantly Worse’. [online] 18. 11. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: www.defenseone.com/threats/2014/11/corruption-afghanistan-getting-significantly-worse/99377.
- Contessi, Nicola. The Diplomat. Is Turkmenistan the Next Central Asian Tiger? [online] 15. 7. 2014 [cit. 2015-02-04]. Dostupné z www.thediplomat.com/2014/07/is-turkmenistan-the-next-central-asian-tiger.
- Daly, C. K. John. Silk Road Reporters. Turkmenistan's Lofty Ambitions for Natural Gas Exports. [online] 24. 2. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.silkroadreporters.com/2015/02/24/turkmenistans-lofty-ambitions-natural-gas-exports.
- Dawn.com. Operation Zarb-i-Azb has dismantled terrorist network. [online] 31. 12. 2014 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: www.dawn.com/news/1154248/operation-zarb-i-azb-has-dismantled-terrorist-network-pm-nawaz.

- Dominiguez, Gabriel. Ghani seeks to renew India's commitment in Afghanistan. [online] 29. 4. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: www.dw.de/p/1FH8e
- Dominiguez, Gabriel. Ghani seeks to renew India's commitment in Afghanistan... Eurasianet. Uzbekistan Rail Project Would Cut Out Tajikistan. [online] 13. 2. 2013 [cit. 2015-05-02]. Dostupné na www.eurasianet.com/node/66548.
- Foreign Policy. 27 candidates enter race for Afghanistan's 2014 presidential election. [online] 7.10.2013 [cit. 2015-04-03] Dostupné z: <http://www.foreignpolicy.com/2013/10/07/07/27-candidates-enter-race-for-afghanistans-2014-presidential-election/>
- Foreign Policy. ISIS Makes Inroads in Afghanistan, Pakistan. [online] 1. 10. 2014 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2014/10/01/isis-makes-inroads-in-afghanistan-pakistan/>
- Foreign Policy. ISIS Reportedly Kills Taliban Commander; Modi to Visit China; Pakistan Tests Cruise Missile. [online] 2. 2. 2015 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2015/02/02/isis-reportedly-kills-afghan-Taliban-commander-modi-to-visit-china-pakistan-tests-cruise-missile/>
- Foster, John. Afghanistan, the TAPI Pipeline, and Energy Geopolitics.[online] 23. 3. 2009 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://www.ensec.org/index.php?option=com_content&view=article&id=233:afghanistan-the-tapi-pipeline-and-energy-geopolitics&catid=103:energysecurityissuecontent&Itemid=358.
- Ghanizada, Khaama Press. EU Observer wants review of votes in 6000 polling stations. [online] 3. 7. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: www.khaama.com/eu-observers-wants-review-of-votes-in-6000-polling-stations-6343
- Iec. Results of 5,972 polling centers currently being processed at the National Tally Center. [online] 19. 4. 2014 [cit. 2014-11-26] Dostupné například z: <http://www.pajhwok.com/en/2014/04/19/iec-press-release-results-5972-polling-centers-currently-being-processed-national-tally-c>.
- IEC. Runoff Audit. [online] [cit. 2014-11-25] Dostupné z: www.iec.org.af/runoff-audit
- Jacobsen, Jax. Silkroad Reporters. Turkmenistan Contends with Taliban Threat. [online] 19. 3. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné na www.silkroadreporters.com/2015/03/19/turkmenistan-contents-with-taliban-threat.

- Medrea, Sergei. CACI Analyst. Turkmenistan - Afghanistan - Tajikistan Railway Project Inaugurated. [online] 12. 6. 2013 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.cacianalyst.org/publications/field-reports/item/12760-turkmenistan-afghanistan-tajikistan-railway-project-inaugurated.htm.
- Oxford Analytica. Oxford Analytica Daily Brief, Friday, 2. 1. 2015. Dostupné z: <https://www.oxan.com/Analysis/DailyBrief/>
- Pajhwok Afghan News. Afghanistan to be a regional trade hub: Ghani. 29. 10. 2014 [cit. 2014-11-28] Dostupné z: www.pajhwok.com/en/2014/10/29/afghanistan-to-be-regional-trading-hub-ghani
- Pakistan Defence. Operation Zarb-e-Azb: US declines to commit aid for displaced persons. [online] 10. 1. 2015 [cit. 2015-02-19] Dostupné online z: www.defence.pk/threads/operation-zarb-e-azb-us-declines-to-commit-aid-for-displaced-persons.352851.
- Radio Azadi. Explainer: Key Points In U. S. - Afghan Bilateral Security Agreement. [online] 18. 2. 2015 [cit. 2015-02-19] Dostupné z: www.rferl.org/content/explainer-bsa-afghan-us-security-agreement-bsa/26613884.html.
- Reuters. Foreign Ministry Spokesperson Hong Lei's Remarks on the Foreign Ministry's Establishment of the Special Envoy on Afghan Affairs. [online] 18. 7. 2014 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2014/07/18/us-china-afghanistanidUSKBN0FN11Z20140718>
- Russia Today (RT). Putin promises support to Afghanistan after ISAF withdrawal. [online] 6. 11.2014 [cit. 2015-03-18] Dostupné z: www.rt.com/politics/202875-putin-afghanistan-support-promise/.
- Sadykov, Murat. Eurasianet. Has Turkmenistan-to-Tajikistan Railroad Derailed? [online] 18. 2. 2014. [cit. 2015-05-02] Dostupné z: www.eurasianet.org/node/68057.
- Sadykov, Murat. Eurasianet. Has Turkmenistan-to-Tajikistan Railroad Derailed? [online]. 18. 2. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.eurasianet.org/node/68057
- Safiullah Masood. DW. Signs in Afghanistan's foreign policy. [online] 28. 11. 2014 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.dw.de/signs-of-change-in-afghanistans-foreign-policy/a-18099723.
- Saifullah, Masood. DW. Signs of change in Afghanistan's foreign policy...
- Salimov, Oleg. CACI Analyst. The Turkmenistan - Afghanistan - Tajikistan Railroad Project: The Prospects of the New Silk Road. [online] 27. 11. 2013 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/12866-

the-turkmenistan-afghanistan-tajikistan-railroad-project-the-prospects-of-the-new-silk-road.html.

Shafiri, Najib. Foreign Policy. The Taliban's new tactic to derail Afghanistan's Elections. [online] 29. 10. 2013. [cit. 2014-11-05] Dostupné online z: www.southasia.foreginpolicy.com/posts/2013/10/29/the_Taliban_s_new_tactic_to_derail_afghanistans_elections.htm.

Silk Road Reporters. Central Asia to Power Afghanistan and Pakistan with Electricity. [online] 30.11.2014 [cit. 2015-02-15] Dostupné z: www.silkroadreporters.com/2014/10/30/central-asia-power-afghanistan-pakistan-elecricity/.

Srinjoy, Bose a Ibrahim, Niamat. South Asia Foreign Policy. Why Afghanistans National Unity Government is Risky. [online] 22. 7. 2014 [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: southasia.foreginpolicy.com/posts/2014/07/22/why_afghanistans_national_unity_government_is_risky,

Taliban. Notification of Islamic emirate regarding the upcoming election. [Online] 10. 3. 2014 [cit. 2014-11-06]. Oficiální vyjádření "Islámského Emirátu Afghánistán". Dostupné z: www.shahamat-english.com/index.php/paghamoona/42877-notification-of-islamic-emirate-regarding-the-upcoming-elections.htm.

The World Bank. Iran Overview. [online] 30. 9. 2014 [cit. 2015-03-17]. Dostupné online z: www.worldbank.org/en/country/iran/overview#1.

Tolo News. Election 2014. [online] 30. 9. 2014 [cit. 2014-11-26] Dostupné z: www.tolonews.com/election-2014?lang=en

Trofimov, Yaroslav. The Wall Street Journal. Afghans Turn Out to Vote Despite Taliban Violence. [online] 16. 6. 2014 [cit. 2014-11-30] Dostupné z: <http://www.wsj.com/articles/afghans-turn-out-to-vote-despite-taliban-attacks-which-killed-68-people-1402833350>

U. S. Department of State. Enduring Strategic Partnership Agreement between The United States of America and the Islamic Republic of Afghanistan. [online] 1. 5. 2012 [Online 2014-12-02] Dostupné například z: <http://photos.state.gov/libraries/afghanistan/231771/PDFs/2012-05-01-scan-of-spa-english.pdf>

UN. Security Council Press Statement on Afghanistan Election. [online] 21. 9. 2014 [cit. 2014-11-28] Dostupné z: <http://www.un.org/press/en/2014/sc11572.doc.htm>

Xinhuanet. China to help Afghanistan in conducting national infrastructural plan: Ghani.
[online] 1. 11. 2014 [cit. 2015-03-17] Dostupné z:
news.xinhuanet.com/english/china/2014-11/01/c_133759323.htm.

Seznam Zkratek

ADB	Asian Development Bank, Asijská rozvojová banka
AIHRC	Afghanistan Independent Human Rights Commission, nezávislá afghánská komise pro lidská práva
AFISCO	Afghan Iron and Steel Consortium, Afghánské konsorcium železa a oceli
ANA	Afghan National Army, Afghánská národní armáda
ANP	Afghan National Police, Afghánská národní policie
ALP	Afghan Local Police, Afghánská místní policie
ANSF	Afghan National Security Forces, Afghánské národní bezpečnostní složky
AQ	Al-Qaeda, Al Káida
CACI	Central Asia – Caucasus Institute
CCH	Coalition for Change and Hope, koalice pro Změnu a naději
CIA	Central Intelligence Agency, Centrální zpravodajská agentura
ČLR	Čínská lidová republika
DAEŠ	Daulat-e A(I)slami E(I)râq wa Šâm, Islámský stát v Iráku a Šámu
EU	Evropská Unie
FATA	Federally Administered Tribal Areas, federálně spravovaná kmenová území
GIRoA	Government of Islamic Republic of Afghanistan, Vláda islámské republiky Afghánistán
HIG	Hezb-e Islami Gulbuddin, Islámská hnutí Gulbuddina (Hekmatiar)
HQN	Haquanni Net, také "šabaka Haqání", síť (Džalalludina) Hakkáního,
IEC	Independent Election Commission of Afghanistan, Nezávislá volební komise Afghánistánu
IMU	Islamic Movement of Uzbekistan, Islámské hnutí Uzbekistánu
ISI	Inter-services Intelligence, Mezislužební (nebo meziúřadová) rozvědka
ISIS	Islamic State in Iraq and Sham, Islámský stát v Iráku a Šámu
IRoA	Islamic Republic of Afghanistan, Islámská republika Afghánistán
ISAF	International Security Forces in Afghanistan
MW	Megawatt
NATO	North Atlantic Treaty Organisation, Severoatlantická aliance
NCA	National Coalition of Afghanistan, také Etelaf-e Mili, Národní koalice
NDS	National Directorate of Security, Národní direktorát bezpečnosti, afghánská vnitřní rozvědka

NWFP	North-western frontier province, severozápadní hraniční provincie
OSN	Organizace Spojených národů
RT	Russia Today, Rusko dnes. Ruský vládní zpravodajský server a televize
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation, Asociace východní Asie pro regionální spolupráci
SCO	Shanghai Cooperation Organisation,
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TAPI	Turkmenistan – Afghanistan – Pakistan – India, akronym pro projekt plynovodu
TAT	Turkmenistan – Afghanistan – Tajikistan, akronym železnice, spojující vyjmenované země
TB	Tálibán
TTP	Tehrik-e Tálibán, Pákistánský Tálibán
UN	United Nations, organizace Spojených národů
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan, mise Spojených národů na pomoc v Afghánistánu
UNDC	United Nations office on Drugs and Crime , kancelář Spojených národů ohledně drog a zločinu
USA	United States of America, Spojené státy Americké
USAID	United States Agency for International Development, Agentura Spojených států pro mezinárodní rozvoj